

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 22. (82.) ÉVF. • 10. SZÁM • 2012. OKTÓBER • ÁRA: 2,00 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Kapcsolatban

• Hálózatok és kapcsolatrendszer elemzéséről szóló tanulmányban olvastam: „Az ember társas lény. Ha néhány ember összegyűlik valahol, hamarosan hálózattá szerveződnek, vagyis kapcsolatok alakulnak ki közöttük. (...) A csoport viselkedésének megértéséhez már nem elegendő egyes tagjainak ismerete: a közöttük kialakult kapcsolatokkal is tisztában kell lenni.” Programokban gazdag nyár után, sokasodó emberi kapcsolatokat ígérő őszben, virtuális

hálózatok szövevényében, az egyházban is egymást keressük. Összekötőre van szükségünk, mint egykor Pál apostolnak a megtérése utáni időkben. Ő a megfelelő kapcsolatokkal rendelkező, hiteles és segítőkész összekötőt Barnabás személyében találta meg. Az Unitárius Közlöny jelen száma arra vállalkozik, hogy az egyházi kapcsolatok kuszaságában hitelesen és segítőkészen álljon a keresők rendelkezésére.

DEMETER SÁNDOR LÓRÁND

A tartalomból:

Legyen békeség!

3

Élet és halál árnyékában

4

Családos Tábor

7

Mozaikok gimnáziumi vallástanáromról

11

Merítkezés a történelem vizében

21

„A legtöbb ember talál valakit, a ki jó hozzá; de hű embert, azt ki találhat?” (Péld 20,6)

• Egyházköri közgyűlések helyszínei és időpontjai:

Magyarországi egyházkerület: Budapest, október 27.; Kolozs-Tordai egyházkör: Kolozsvár, október 27.; Marosi egyházkör: Nyárádszentmárton, október 27.; Küküllői egyházkör: Dicsőszentmárton, október 27.; Székelykeresztúri egyházkör: Székelykeresztúr, október 13.; Székelyudvarhelyi egyházkör: Székelyudvarhely, október 20.; Háromszék-Felsőfehéri egyházkör: Vargyas, október 20.

• A főhatóság üléseinek helyszíne és időpontjai:

A Főtanács ülése: Kolozsvár, november 24.

Az Egyházi Képviselő Tanács ülése: Kolozsvár, december 7.

A főhatósági jelölőbizottság ülése: Kolozsvár, november 9.

• Személyi változások:

Kiss János Csaba kinevezést nyert az aranyosrákosi egyházközség rendes lelkészének, augusztus 1-jétől.

Finta Emese kinevezést nyert a torockószentgyörgyi egyházközség rendes lelkészének, augusztus 1-jétől.

Vass Károly gyakorló segédlelkész ideiglenes kinevezést nyert a sepsiszentgyörgyi kórházlelkési állásba szeptember 1-jétől, 3 hónapra.

Vass Zsuzsánna székelyudvarhelyi segédlelkész kinevezést nyert a kadácsi egyházközség rendes lelkészének, szeptember 1-jétől.

Szabó Adél Júlia sepsiszentgyörgyi segédlelkész kinevezést nyert a kálnoki egyházközség rendes lelkészének, szeptember 1-jétől.

• Sikeres lelkészképző vizsgát tettek 2012. szeptember 11-én:

Bodor Emese, Csécs Márton Lőrinc, Fülöp Júlia, Márkos Hunor Elemér, Tófalvi Tamás, Vagyas Attila segédlelkészek.

• Magyar állami kitüntetésben részesült három unitárius személyiség az augusztus 20-i magyar állami ünnep alkalmából.

Dr. Ballók Jolán a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét, **Nagy Ferenc**, a küküllősárdi unitárius egyházközség lelkésze a Magyar Arany Érdemkeresztet, **Bencze Ágnes**, a János Zsigmond Unitárius Kollégium alapító igazgatója, nyugalmazott tanára a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét vehette át.

• Szeptember 1-jén Sepsiszentgyörgyön tartották az Igazság Napját, a Székely Mikó Kollégium visszaállamosítása elleni tömegtiltakozást.

A tiltakozáson részt vevő híveink a helyi unitárius templomban gyülekeztek, ahol Bálint Benczédi Ferenc püspök tartott áhítatot, majd a palástot viselő lelkészek vezetésével a Székely Mikó Kollégium elé vonultak. A tüntetésen Egyházunk nevében, annak főpásztora szólalt fel, hangsúlyozva, hogy a magyar közösségnek azért kellett utcára vonulnia, mert az állam és az egyház viszonya nem tisztázott: „Ne küldjenek bennünket mindig el ebből az országból, amikor jussunkat akarjuk megvédeni. Az iskola volt és lesz mindig a mi második otthonunk, hol becsülettel és szeretettel folyik az oktatás és a nevelés Isten dicsőségére, életünk előmenetelére.”

• Magyar és angol nyelvű szupervíziós tevékenységeket tartottak Bitán szeptember 24. és 28. között református és unitárius lelkészeknek.

A szupervízió egy olyan szakmai tevékenység, mely segíteni próbál a hivatás, a szakma végzésében. A hollandiai Kerk in Actie elnevezésű protestáns alapítvány Sietse Visser (PKN) börtönlelkész és lelkigondozó, és Florus Kruyne remonstráns lelkész és lelkigondozó munkáján keresztül már tíz éve támogatja az erdélyi unitárius és református lel-

készek hivatás-segítését. A tavalyi évtől kezdődően a kecskeméti Gyökössy Endre Intézet munkatársa, dr. Kocsev Miklós lelki-gondozó és hivatás-segítő is bekapcsolódott ebbe a munkába.

• **A korondi unitárius egyházközség hálaadó istentiszteletet** tartott 2012. szeptember 16-án temploma felújításának alkalmából. A szószéki szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc püspök végezte. A műemléktemplom felújítási munkálatait 2010–2012. között végezték a hívek adományaiból, a helyi és megyei önkormányzat, valamint a magyarországi testvértelepülések – Szabadegyháza és Kis-kunfélegyháza – támogatásával.

Az Olvasó figyelmébe!

A tavaly óta egyetemes egyházi rendezvénynek minősített **Dávid Ferenc emlékzarándoklat** ez évi kiírásának időpontja: **2012. november 10.** A dévai várban tartandó eseményre hívja és várja az érdeklődőket az **egyházi főhatóság**, valamint a szervezést kivitelező **Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet.**

Felhívás

A **Dávid Ferenc emlékzarándoklat** alkalmából a szervezők **rajzpályázatot** hirdetnek kiskololás diákok számára. Az *én Déva váram* témában meghirdetett pályázat a hitéhez mindhalálig hú Dávid Ferenc püspöknek kíván emléket állítani.

Beküldési határidő: november 1.

Eredményhirdetésre Déva várában, a zarándoklat napján kerül sor.

Postacím: ODFIE 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
E-mail: odfie@odfie.hu

Legyen békesség!

Van egy szó, amivel nagyon gyakran találkozunk mindennapjaink rendjén. Ez a szó: válság. Akár újságot olvasunk, tévéműsort nézünk, barátainkkal, családtagjainkkal, ismerőseinkkel beszélgetünk minduntalan előjön. Ha általánosítani akarok, azt mondom: mindenki válságról, bizonytalanságról beszél. Nem szeretném fejtegetni, hogy milyen okból jött létre és milyen értékeknek van válsága, csupán arra hívom fel a figyelmet, hogy minél többet beszélünk valamiről, annál inkább életünk részévé válik, és szinte úgy fogjuk fel, mint életünk természetes velejáróját, szükségszerű részét. Valószínű, így járunk a válsággal is. Egyre magától értetődőbbnek vesszük, azt, hogy állandóan jelen van, itt van. Az aggodalom, a kétségbeesés rátelepszik a lelkünkre, gondolataink részévé válik, és nem tudjuk elűzni, mert úgy gondoljuk, hogy nem is lehetséges. Kicsit olyan, mint amikor a nyitott ablakon berepül egy galamb a szobába, aztán nem találja a kivezető utat. Repdes a szerencsétlen, riadtan tele rémülettel. Hasonlóképpen a lelkünkben is ott kering a válság, a kétségbeesés, a nyugtalanság, és hiába van kitárva az ablak, nem találjuk a kijáratot, mert az aggodalom elvakít.

Lelkünknek leginkább békeségre van szüksége. Az idézett bibliai versben a mester búcsúzik tanítványaitól, és azt mondja: „Békességet hagyok nektek; az én békességemet adom nektek.” Jézus valószínűleg is megmutatta, hogy milyen, amikor háborgott a tenger, ő parancsolt, és lecsillapodtak a hullámok, és nagy csendesség lett. Békesség támad. Így adja az ő békességét.

A béke szó görög megfelelője az *eiréné*, a héber pedig a *salom*. Az

értelmező szótár szerint: a *béke* – „nyugalmas állapot, amely ellenségeskedéstől, háborútól, zavargástól mentes”. A *békesség* – „nyugodt, viszály és háború nélküli állapot, harc nélküli időszak, erőszakmentesség”. A héber *salom* értelmezése: az az állapot, amelyben minden a maga helyén van: épség, egészség, üdvösség, béke.

„Békességet hagyok nektek; az én békességemet adom nektek.” (Jn 14,27a)

Elgondolkodtam, *milyen az a békesség, amit a világ ad?* Amióta világ a világ, amióta Káin fölemelte kezét Ábel ellen, a nyugtalanságon leginkább úgy próbál az ember erőt venni, hogy háborút indít. És így próbál békét teremteni. Ha békét akarsz, készülj a háborúra – mondták régen a latinok. Az emberiség történelmében sokszor előfordult ez: békességet harccal akartak szerezni. Idetartozik az is, amikor a világ arra biztat, ha valami nem jó, szervezzük át, és akkor rendbe jön. S máris áztatjuk önmagunkat, hogy a bajoknak oka az, hogy nem jól van megszerkesztve az élet. Át kell formálni. Azonban a legtöbbször nyugtalanságunkat, aggodalmunkat az okozza, hogy nem vagyunk képesek a már meglévő állapotban megtalálni a helyünket. Rossz helyen keressük a megoldást. De mire erre rájövünk, talán már az egész világot átrendezzük.

A másik módja annak, ahogy a világ a békességet adja az, hogy ígéretet. Ahogyan Machiavellinek egy cinikus politikus mondta: ígérni nem kerül semmibe, az ingyen van. Tele van az életünk ígéretekkel. És csillapította egyetlenegy ilyen ígéret a nyugtalanságunkat?

DIMÉNY
JÓZSEF

Jézus azt mondja tanítványainak: *ne nyugtalankodjék a szívetek, és ne is csüggedjen*. Ráérez arra, hogy a mindenkori tanítványoknak a szíve tele van nyugtalansággal, félelemmel és csüggedéssel. Az ember örökös válságának az egyik legerőteljesebben megmutató jege a nyugtalanság. Pedig a szüntelen nyugtalankodás éppen

a megoldás lehetőségétől veszi el a figyelmünket. Képtelenné tesz arra, hogy nyugtalanságunk okát megpróbáljuk orvosolni. Hagyjuk, hogy erőt vegyen rajtunk a félelem és leteperjen. Legelőször abban kell bízunk, hogy akaratunkkal, bizodalommal, Isten segítségével képesek vagyunk legyőzni félelmünk okát. Ellenkező esetben mindent elborít a csüggedés.

Beláthatjuk hát, hogy amikor Jézus azt mondja, békességet adok nektek, az én békességemet adom nektek, nem úgy adom, ahogy a világ adja, akkor kimondja: minden nyugtalanságnak, minden tétovaságnak, csüggedésnek és reménytelenségnek az oka, hogy elfordulunk Istentől. A béke, a békesség útja Isten felé vezet.

Nyugtalan a szíved, aggódsz? Már nem is tudod megnevezni a nyugtalanság felelőseit? Vajon Isten közelében jársz-e? Vagy éppen Tőle távolodsz? Mindig ez a kérdés. Ez a döntő kérdés, merre tartasz, hol jársz?

Jézus jelzi az utat: Jöjjetek én-hozzám mindannyian, akik megfáradtatok, meg vagytok terhelve, és én nyugalalmat adok a ti lelketeknek. Nem úgy adom, ahogy a világ adja.

Élet és halál árnyékában

BODOLAI GYÖNGYI

Gyakran nézett farkasszemet a halállal, s annyiszor járt túl a kaszás eszén, hogy egy ideje udvariasan elkerülik egymást. Így hát beteljesedhet az ötvenéves egyetemi találkozón versben megfogalmazott kérdés, hogy a kilencvenedik évét is megélhesse. A 88 éves dr. Székely Pál a fertőző betegségek 2-es számú marosvásárhelyi klinikájának osztályvezető főorvosaként 1994-ben vonult nyugdíjba. Negyvenéves tevékenysége során betegek ezreit gyógyította alapos szakmai tudás, gazdag tapasztalat birtokában, emberséggel és segítőkészséggel.

• Verespataki bányász fiaként az arany hazájából indult. Szellemi látókörét a Kolozsvári Unitárius Kollégiumban formálták. Az orosz fogság poklából szinte hihetetlen módon szabadulva a marosvásárhelyi orvosi egyetem első hallgatóival készült fel az orvosi hivatásra, amit példamutató hűséggel gyakorolt negyven éven át. Nyugdíjasaként nagy lelkesedéssel tanított a református asszisztensképzőben, megírta fogságának történetét, majd nyugalomba vonulását követően önironikus versekben incselkedik az öregedéssel és a halállal.

Ahogy kimondom, Verespatak, vastag keretes szemüvege mögött fényes lesz a tekintete, arca kipirul, s mesélni kezd. Érdeklődésekre bekapcsolja a számítógépet, amelynek képernyőjét a negyvenes évek kezdetén virágkorát élő település idilli színes képe tölti be. A házak közül kiemelkedik a katolikus, az unitárius és a református templom, s az erdőbe kapaszkodó utca sarkán jól kivehető az emeletes szülői ház. Abban az időben Verespatakon körülbelül 700 római katolikus, 300 unitárius és 30 református élt – teszi hozzá.

Kitörni az arany hazájából

– 1924. március 24-én születtem a „vad sziklák és szelíd fenyvesek birtalmában”. Édesapám, akár csak a lakosság többsége, magánbányász, bányatulajdonos volt. A robbantással nyert kőbányákat, amely az aranyércet tartalmazta, csillével hordták ki a bánya száján, majd elszállította ki-ki a saját zú-

dájába – emlékezik. Megmutatja egy aranymosó zúzda, az úgynevezett stomp makettjét, amelyen gondosan kifaragták a kötő és aranymosó műhely minden tartozékát.

– **Mennyi aranyat lehetett nyerni ezzel a módszerrel? – érdeklődöm.**

Székely doktor egy megőrzött ércdarabot mutat, majd elmondja, hogy az emberpróbáló munka eredménye a szerencsétől függött.

– A nehezen megszerzett jövedelem százfelé kellett, s így a három fiútestvérből sem az öcsémet, sem a bátyámat nem tudták taníttatni, így ők bányászok maradtak. A zúzda 1948-ig működött, akkor egy éjszaka mindent államosítottak. Amikor módjukban állt, a bányászok félretettek egy pár gramm aranyat. A kommunista rendszer képviselői azonban letartóztatták őket, s addig kínozták, amíg bevallották, hogy mennyi aranyuk van.

Az unitárius kollégiumban

– **Hogyan sikerült kitörni az arany belülről korántsem anynyira fényes világából?**

– Mivel jó tanuló voltam, a helyi unitárius lelkész, Nagy Domokos és a tanító rábeszélte édesapámat, hogy küldjön gimnáziumba. Hónapokig jártam a lelkészhez felkészítőre, mivel magyar nyelvű óvoda és iskola hiányában románul tanultam. 1937 őszén sikeresen felvételiztem a Kolozsvári Unitárius Kollégiumba. 1940-ben, a bécsi döntés után a negyedik gimnáziumot már menekült diákként vé-

geztem, mivel a kettéosztott országrészben Verespatak Dél-Erdélyhez került. Szülői támogatás nélkül maradtam, s tanáraink tanítványokat szereztek számunkra. Előfordult, hogy négy-öt tanítványom volt. Ötödikes gimnazista koromban elnyertem a Horthy-ösztöndíjat, amit csak egy tanulónak ítétek oda a gimnáziumból. Mivel kitűnő voltam, három évig folyósították.

– **Hogyan tudott Észak-Erdélyből Verespatakra utazni?**

– Az úgynevezett diákcsera keretében a nyári szünetekben évente egyszer útlevelemmel mehettem haza.

Diákmunkán Wass Albertnél

– **Úgy hallottam, hogy volt egy különleges vakáció is, amit Wass Albert birtokán töltött. Hogyan történt?**

– Az unitárius egyház folyóiratában felkérték a híveket, hogy anyagi támogatásunk érdekében a megbízható, szorgalmas tanulókat alkalmazzák nyári munkára. A püspökség válogatta ki, hogy kit hova küldenek, s úgy kerültem 1942 nyarán Cegére, ahol a Wass-birtok volt.

– **Mi volt a diák feladata?**

– A 45 hektáros Cegei-tó túlsó partján állt a villaszerű magánnyaraló, ahova rokonokat, barátokat hívtak üdülni. Kaptam egy hétvégi házikót, s az volt a feladatom, hogy amikor megérkeztek a vendégek, s meghúzták az útszéli kis harangot, csónakon vagy tutajjal átkeljek a tavon, fogadjam őket, majd a történekekről beszámoljak

Wass Albertnek. A villa mellett strand volt, csónakok, horgászati lehetőség. Annyi hal volt, hogy amikor mentem a tavon, a halak felugrottak a tutajra. Mivel a személyzet is megszeretett, a konyhán jól ment dolgom. A közelben levő határőrségnél minden szombat este táncmulatság volt, s egy idő után Wass Albert rám bízta a pince kulcsát. A mulatságon gimnáziumi egyenruhában szolgáltam fel az italt, s amikor megtudták, hogy menekült diák vagyok, a borraival sem maradt el.

– **Milyen benyomást őrzött meg Wass Albertről?**

– Közvetlen, kedves ember volt, az irodájában fogadott, s az íróasztalán mindig tartott édességet, amivel megkínált. Érdeklődött a helyzetemről, a szüleimről, s alkalmazottaihoz is hasonló módon viszonyult. Sokszor a vállára vette a kapát vagy a kaszát, és dolgozni ment, máskor a puskával a vállán indult el vadászni.

Szép élmény volt, de a másfél hónap hamar véget ért. Visszatértem az iskolába. Az unitárius kollégiumban az ellátási, bentlakási körülmények, az iskolai felszereltség szegényes volt, de a baráti szellemet, az összetartozást, a szabadabb gondolkodás lehetőségét példamutatóan éreztük. Kiváló tanáraink felkészítettek az elméleti és a gyakorlati életre is. A szüleim mellett a tanáraink is azt szerették volna, ha a teológián tanulok tovább, ezért hetedik, nyolcadik gimnazista koromban ünnepek kor legációba is elküldtek.

Haláltábor a Dnyeszter partján

– **Csak hogy a pályaválasztásba beleszólt a II. világháború.**

– 1944-ben az osztálytársaimmal együtt behívtak katonának a kolozsvári gyalogezred 1-es zászlóaljába. A megkezdett gyalogsági képzést Debrecenben folytattuk, az ukrán túlerő gyűrűjében 1944.

október 25-én Nyíregyházán fogásba estünk.

Amikor ideérünk a beszélgetésben, Székely doktor az unokája által kiadott könyvet mutatja, amelyben fogságának a történetét írta meg. A címet elolvastva – *Haláltábor gázkamra és krematórium nélkül*, amit volt fogolytársa, dr. Halas Ferenc egyetemi tanár könyvéből kölcsönzött – semmi kétségünk sem marad a tartalomról.

dr. Székely Pál főorvos

– **Hosszú lenne elmondani, hogy mit élt át, ezért arra kérem, foglalja össze a fogságbeli eseményeket.**

– A focsani-i gyűjtőtáborból a Dnyeszter innenső partján fekvő besszarábiai város, Benderi (románul Tighina) mellé vittek, ahol borzalmas körülmények között, hidegben, élelem és víz nélkül tartottak hónapokon át. Az embertelen bánásmód, a mostoha körülmények miatt a közel négyezer fogolynak a nyolcvan százaléka elpusztult. Mivel minden betegséget, s végül a tuberkulózist is elkaptam, pusztulásra ítélt, munkára alkalmatlan fogolyként 1945-ben az első szállítmánnyal hazaengedtek.

– **Hogyan sikerül túlélnie a borzalmakat, a betegségeket?**

– Részben azért, mert 14 éves koromtól hozzászóltam a mostoha körülményekhez, másrészt az optimizmusom segített abban, hogy mindig bizakodással tekint-

sek a jövőbe. Minden alkalmat megragadtam, bármely munkát elvállaltam, hogy élelemhez juszak, mozoghassak. Bár fogságom három hónapját fekvőbetegként, mondhatni a sír szélén töltöttem, életben maradásomra egészen pontos magyarázatot nem tudok adni. Lehet, hogy hírmondónak küldött haza a Gondviselő...

Az orvosi egyetemen

– Ahogy egy kicsit helyrejöttem, 1945 októberében a Bolyai Egyetem Marosvásárhelyen újraindult orvosi fakultására felvételiztem, s mivel az oktatás néhány hónap múlva kezdődött, az idő alatt látószólag meggyógyultam.

– **Miből élt az egyetemen?**

– Első- és másodéves koromban a volt kadétiskola harmadik emeletén rögtönzött 30 ágyas termekben szállásoltak el, mostoha körülmények között. Rengeteg volt a poloska, s nem volt ivóvíz, mert a visszavonuló németek felrobbantották a vízműveket. A szerpentin alján levő Sándor János-forrás vizében mosakodtunk, s szükségleteinket az épület környékén levő erdőben végeztük el. Az évfolyamtársak nagy része már megjárta a háborút, a koncentrációs táborokat, és hozzá voltunk szokva a nélkülözésekhez.

A kezdetben hiányos oktatási feltételek évről évre javultak, s kiváló orvosprofesszoraink, tanáraink szigorúan megkövetelték a vizsgaanyagot. Nekem könyvem soha nem volt, de gazdag kollégáimhoz társulva haladni tudtam. A menzán a dán segélyt, a száraz halat ettük hónapokon át. A kötelező vizsgák után 1949-től kineveztek egyetemi gyakornoknak a mikrobiológia tanszékre, amelyet Putnokyi professzor vezetett. Irányításával megtanultam az elméletet (mikrobiológia, vírustan, parazitológia) és a gyakorlatot is, mivel mi végeztük minden klinikának a laboratóriumi vizsgálatokat. 1951-ben a Köz-

egészség-tudományi Karon végeztem, majd 1951–53 között tanársegéd voltam az OGYI járványtani tanszékén, s főkutatói minőségben a Közegészségügyi Intézet járványtani osztályán dolgoztam. Tanársegédi kinevezésemet követően rábeszéltem a rektort, hogy küldjön el egy-két évre a fertőző betegségek klinikájára, hogy a gyakorlatban is megismerjem, amit elméletből tanultam, majd visszatérek az oktatásba. 1954-ben mentem a klinikára, 1959-ben főorvosi versenyvizsgát tettem, majd 1994-ig, a nyugdíjazásomig négy évtizedet töltöttem ott.

Fertőző betegek között

– **Köztudott, hogy a fertőző betegségek soha nem képezték a fiatal orvosok kedvelt szakosodási területét. Nem félt a fertőzésektől, hisz akkoriban még az antibiotikumot sem ismerték?**

– A fertőzőforrást jelentő betegek között dolgozni áldozatot jelentett. Akkoriban nem volt sürgősségi klinika, s minden eszméletlen, lázas, hasmenéses beteget a végső esetben hozzánk irányítottak.

– **Hány orvos látta el őket?**

– 1964-ben teljes volt a létszám – mondja, s mutat egy képet is, amelyen a klinika orvosai láthatók: dr. Kelemen László professzor, dr. Kasza László adjunktus, tanársegédek, szakorvosok, alorvosok, vegyészek, gyógyszerész –, összesen 26-an dolgoztunk a 250 ágyas kórház két épületében. Olyan nagy járványok voltak – vérhas, hastífusz, malária, tetanusz, gyermekbénulás, diftéria, skarlát, szamárköhögés –, hogy a folyosók is tele voltak betegekkel. Rengeteg volt a haláleset, sok kollégánknak, barátunknak a gyermeke halt meg, s orvoskollégák, a segédszemélyzet tagjai is.

– **Hogyan lehetett ezt a munkát szeretni?**

– Ha az ember hivatásának érzi, akkor szívvel-lélekkel gyó-

gyítja a betegeket. Rengeteg sikerélményem volt, de sok kudarcot is el kellett viselni, elsősorban a gyógyszerek hiánya miatt. A fertőző betegségek klinikáján teljes kivizsgálást kellett végezni, hogy megállapítsuk a sokszor eszméletlenül hozzánk került páciens diagnózisát.

– **Mikor javult a helyzet?**

– Az antibiotikumok megjelenésével és a kötelező oltások bevezetésével jelentősen csökkent a betegek száma.

– **Számon tartotta-e, hogy hány betegen segített?**

– 15 évet tesz ki az ügyeletben eltöltött idő. Engem orvos sohasem vizsgált, a saját diagnózisom is én állapítottam meg: érelmeszesedés-alapon előálló érzés- és mozgászavarok, s ennek a mellékhatásai, ami sajnos a szobához köt.

– **Ha visszagondol, milyen emlékezetes dolog jut eszébe?**

– A rokonok, testvérek, szülők, barátok, ismerősök és ismeretlenek..., mert az orvos, aki hivatásból végzi a munkáját, minden betegével meghal egy kicsit. A feleségemet, aki főkönyvelő volt a klinikán, 12 évig gondoztam cukorbetegséggel és szövődményeivel: négy infarktus, agyvérzés, jobb oldali bénulás és teljes vakság az utolsó három évben.

Sok neves, híres embert kezeltem, s mivel kevesen voltunk unitárius orvosok, az unitárius papok is hozzám jártak. Egy nap a volt verespataki lelkészt, Nagy Domokost hozták gyomorrákkal Vásárhelyre. Megálltak a klinikánál, megvizsgáltam, s az analízisek alapján megállapítottam, hogy vérszegénysége van. A vértranszfúziós központból eritrocitamasszát kértem, s amikor a második flakont is megkapta, kinyitotta a szemét, megkérdezte: te hogy kerültél ide?

Hat hét után gyógyultan távozott, s a következő szavakkal köszönt el: milyen jó, hogy nem hallgattál rám, és nem mentél a teológiára.

– **Mikor kezdődött a klinika jellegének a megváltoztatása?**

– Viszonylag későn, amikor már betöltötték a jövedelmező állásokat, nálunk ugyanis csak az állami fizetés járt az orvosnak.

– **Ha újrakezdené, melyik szakot választaná?**

– Ma sem az anyagi érdekek vezényelnének, ami a fertőzőklinikán nem volt divat, így hát valószínűleg ugyanazt.

Egyetlen karikagyűrű

– **A nehéz, felelősségteljes munka után mi jelentette a kikapcsolódást?**

– Rá kell nézni a könyvtáramra. Diákkoromtól csak úgy tudtam elaludni, ha olvastam néhány oldalt. Ezenkívül vadászni jártam, szarvasbögést hallgattam, horgásztam. Nagyszerű baráti körünk volt, akikkel összeültünk, kártyáztunk, beszélgettünk.

– **Gyermekei, unokái folytatják-e a mesterséget?**

– Egy fiam van, aki Párizsban informatikus, az egyik unokám Budapesten jogból doktorált, a másik utolsó éves bölcsészhallgató.

– **Aranybányász utódként szerette-e az aranyat?**

– A karikagyűrűn kívül, ami 18–20 karátos verespataki aranyból készült, s amit 1951 óta nem húztam le az ujjamról, nincs egyéb aranytárgyam, s aranyékszer a családomban sem volt.

Kórházlelkészi szolgálat

Vass Károly

Sepsiszentgyörgy, 0743-846918;

Katona Dénes

Székelyudvarhely, 0266-213100;

Ferenczi Enikő

Kolozsvár, 0740-063767;

Pavelka Attila

Marosvásárhely, 0746-234917

Családos Tábor

Isten gyermekéhez méltó nyaralás

• Az ember minden szavával és tettével megnyilatkozik, avagy megmutatja, hogy mi lakozik benne, lelkében. Már a köszönési formula és a köszönés hanglejtése is árulkodik a belső valóságról. Mennyivel inkább árulkodik rólunk szabadidőnk kitöltése.

A Családos Tábor egy lehetőség szeretne lenni, melyet minden kisgyermekes vagy éppen gyermeket váró családnak ajánl az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége. Három fő pillérre építkezik: 1. Lelki tartalomra, melyet áhítatok és beszélgetések révén lehet megszerezni; 2. Játékokra, melyhez jó visszatérni felnőttként is; 3. Erkölcsös életvezetésre, vagyis olyan életszemléletre, mely a Teremtőt, a felebarátot és a környezetet tiszteli.

A Családos Tábornak, hasonlóan minden egyházi szervezésben lévő rendezvényhez, az a célja, hogy választási lehetőséget biztosítson a szabadidő eltöltésére. Olyan programot kínálunk, ami a valláserkölcsei értékeket hozza előtérbe. Egyfajta gyözködés, egyfajta megmutatjuk, hogy így is lehet benne, nem tagadás. Azt mutatjuk meg, hogy úgy is lehet szabadidőt eltölteni, hogy közben sem az egyén, sem a környezete nem sérül, sőt mi több, itt az időt nem pénzben mérik, és az ismerkedés alapját nem az autónk márkája vagy a befolyásos barátok felsorolása képezi.

A Családos Táborban értelem-szerűen a család kap központi helyet, az előadások témáját illetően. Beszélgetünk a házasságról, a gyermekáldásról, a gyermeknevelésről, jövőképünkről, vallásos hitünkről, esetenként hitetlenségünkről, valamint a mindennapi életben követett értékrendünkről.

Az első Családos Tábor ez év augusztus 20–26. között szerveztük meg Székelykeresztúron, amelyen hat unitárius család vett részt.

Az alábbiakban a résztvevők néhány gondolatát osztjuk meg az Olvasóval.

SZÉKELY KINGA RÉKA

• Férjemmel és két fiúmmal augusztus 21-én, délben érkeztünk Székelykeresztúrra, a Családos Táborba. Rögtön kiderült, hogy mi vagyunk az egyetlen nem lelkész család. Miután megismertük kényelmes és szép szállásunkat, a város történetéről hallhattunk érdekes előadást. Már az első estén kiderült, hogy a gyerekek barátokra találtak. A reggeli áhítatok meghitt hangulata még jobban összekovácsolta a csapatot. Míg a gyerekek változatos foglalkozásokon vettek részt, ismerkedtek a többiekkel, mi a pince hűvösében tartalmas beszélgetéseknek voltunk résztvevői. Beszélgettünk az imádkozásról, a családi szerepekről, betekintést nyerhettünk a családfa-készítés rejtelseibe. Előadást hallhattunk a gyermekek lelki fejlődéséről, majd az egyháztörténeti nagyokról. Beszélgetéseinket gyakran szakította félbe gyereksírás, jó volt látni, ahogy rendre nyugtattuk gyerekeinket.

Voltak olyan tevékenységek is melyeken gyerekek, szülők együtt vehettek részt. Kicsinek-nagynak egyaránt jó szórakozás, nagy élmény volt a csekefalvi lekvárkóstolás, palacsintásütés. A Fürdés Sós-kúton elnevezésű program is kedvező fogadtatásra talált. Főleg a

fiúk kedvelték meg az íjászatot, férjem több embert is meggyőzött eme sport szépségéről. Esténként a gyerekek és a mesekedvelő felnőttek papírszínház előadást nézhettek.

Nagyon tartalmas és egyben kellemes hetet tölthettünk Székelykeresztúron, örültünk, hogy részt vehettünk ebben a táborban. Köszönet mindenkinek, aki ezt lehetővé tette!

SOÓS ANNA-MÁRIA

• Gyakran hallom, hogy milyen nehéz a mai világban gyermeket nevelni. Érdekes módon általában olyanoktól, akik már/még/most nem nevelnek gyermeket. És valóban nehéz az utazás, nehéz az éjszakázás, a betegségek leküzdése, nehéz részt venni bármiféle rendezvényen, és nem könnyű általában az élet megszervezése. (Arról azonban ritkábban szól a fáma, hogy mennyi örömmel és gyönyörűséggel jár az, ha az ember családban – esetleg nagycsaládban – él.) Nagyon gyakran tapasztalom azt is, hogy a körülöttem zajló világ nincs felkészülve a gyermekes családok jelenlétére. Kolozsváron szinte lehetetlen babakocsival közlekedni, csúnyán néznek az emberre, ha kisgyermekkel indul vásárolni, s gyakran hallottam felháborodott emberektől, hogy: „Mit gondol ez az anyuka, hogy három gyermekkel indul el a városi buszon?! Különben is, felelőtlenség a mai bizonytalan világban ennyit vállalni!”

Hasonló gondolatokkal terhelve indultam el az első családos találkozóra. Hogy fogok tudni részt venni a különböző programokban, illetve hogy fogják érezni magukat a fiaim az új környezetben? Hamarosan kiderült, hogy hat család tud egyként működni, és ha hat (plusz egy önkéntes) anyuka és hat apuka gondoskodik tizenöt gyermekről, könnyebben boldogulnak, mint egyetlen szülőpár. Jó érzés volt úgy hallgatni előadást, hogy tudtam, ha bejön valamelyik lurkó, senki sem néz csúnyán, ha valaki kint felsír, mind felszökünk, és nem dől össze a világ, ha a legkisebbek gagyogásukkal, körülöt-

tünk-toporgásukkal, zajukkal támasztják alá az elmondottakat. Az imádkozásról, családfakészítésről, szerepeinkről és önmagunkról, a gyermeki lélek fejlődéséről, valamint egyháztörténelmünk kiemelkedő (női) alakjairól tartott előadásokat, felvezetésekkel mind-mind alapos beszélgetés követte. Amióta gyermekeim vannak, még nem éreztem ilyen jól magam közösségben, és nem volt részem ehhez fogható lelki élményben sem.

Külön élmény volt számunkra minden közös tevékenység: a csekefalvi lekvárkóstolás, a pancsolás, az éneklés és az ijazás. Kicsik és nagyok egyforma örömmel

ültük körül a tábortüzet, játszottunk *Bújj, bújj, zöld ágat*, és hallgatunk esti mesét.

A mécseskörök meghittsége, a beszélgetések mélysége, a miénkhöz hasonló élethelyzetben levő családok alaposabb megismerése, mind-mind segített egyéni vallássosságom megélésében, és marandó közösségi élményt nyújtott családom minden tagja számára. Remélem, hogy a jövő folytatást hoz, illetve annak a lehetőségét, hogy minél többen megtapasztalják: lehet és kell családosan is keresni a vallásos közösségeinkben való részvétel lehetőségét!

RÁCZ MÁRIA

Lelkészcsalád-találkozó – másképp

• A 2012-es esztendő lelkészcsalád-találkozója mind formailag, mind tartalmilag különbözött az eddigi találkozóktól. Az *Igazság Napja* nevet viselő felekezeti tüntetés időpontja egybeesett az amúgy már januárban meghirdetett találkozó másodnapjának időpontjával. Természetes volt, hogy egy ilyen nagy horderejű és egyházunk és nemzetünk számára oly fontos esemény javára lemondjunk a találkozás második napját. Kimondottan péntek délutánra hívtuk a lelkesi családokat az immár hagyományossá vált helyszínre, a székykeresztúri unitárius templomba és a Barátság Háza nevet viselő gyülekezeti házba, ahová 63 személy jött el.

Családtalálkozó a neve ennek az eseménynek, véleményezték többen, akkor hát ne a lelkesi szolgálat nehézségeiről szóló előadások untassák a családtagokat, hanem összpontosítsunk a családkra. Töltsük el úgy a délutánt, mint egy nagycsalád. Már tavaly megígérte Benedek Jakab segesvári lelkészünk, hogy megtanítt minket kürtöskalácsot sütni. Jó szándékú irigykedéssel vettük

számba, hogy milyen felkészülten érkezett családjával együtt a nemes feladatot ellátni. Villanymotor, faszén, hajszárító, fazekak, lapítók, rudak, kötény, sirító, és még sok más eszköz segített abban, hogy 70 db kürtöskalácsot néhány óra alatt elkészítsünk. A készítés ideje alatt a kalácsok el is fogyasztódtak, dicséretére váljon a dagasztó tiszteletes asszonynak, akinek igencsak fejfájása támadt az összement tej miatt, de aztán minden gubanc szépen kisimult.

Máté Sándor és felesége Brassóból érkeztek. Vezetésük alatt hántottuk meg a pityókát, a hagymát, s a nagy üstben fortyogó finom pityókatokánynak nem volt ideje szégyent vallani, mert sötétedés előtt mind elfogyott.

Nem állítottunk fel kőkemény elméleteket arról, hogy miképpen szolgál az ideális unitárius lelkész, vagy hogy miképpen kell viselkedjen annak családja. Csak örvendtünk egymásnak, gyönyörködtünk a gyermekek zívájában, kóstoltattuk a finom falatokat. Nem prédikáltunk, de jól esett szívünkbe fogadni Mikó Ferenc lelkészünk őszinte imáját és a felnőtteket is megható gyermekmeséjét. Hallgattuk Amália gitárpengetését, és örvendtünk annak, hogy a főlelkész házigazdának már két unokája is van, s mindkettő olyan boldogan mászkál a sok futkosó nagy és kisgyermek között, mint akik tudják, hogy egyszer majd ők lesznek a kürtöskalács-sütők és a pityókatokány-készítők.

Amikor az este bevont a sötétség fátylával, egymástól elbúcsúztunk. Egyre csenedesebb lett az udvar, s ahogy az utolsó család is elment, csak az emeleti szobákban elszállásolt családok gyermekeinek beszédfozlányai és a hideg vizet kapott égő rönk gőzölgése jelezte, hogy valami történt ott azon a napon.

SZÉKELY KINGA RÉKA

Élmény! Ám legyen!

SIMÓ
MELINDA

Kormi, egy egészen fiatal macskakölyök a kertünkben lévő törpefenyőre rögzített gomolyával játszik hosszan. Egyszer csak a gomolya rögzítése meglazul, és ezért a földre ereszkedik, így könnyen elérhető lesz a cirmos számára. Kormi percekben belül ráun, és otthagyja a játékát. – Oda a kihívás – gondolom én.

A *Kalandok és Álmodások* élménypedagógiai nagytábor egyik tanulsága számomra pont ez, hogy a feladat kihívás szintje kimozdítsa az egyént a megszokottból, „a komfort zónából” a tanulás felé. *Comfort-* vagy *kényelmi zónának* nevezik, amikor azt végezzük, ami számunkra megszokott, rutinszerű: mindig odamegyünk vásárolni, ahol már ismerjük az eladót, ugyanazokkal az emberekkel barátkozunk, ugyanazon gurulunk méregbe, ugyanúgy elkerüljük a megbeszélésre váró témákat, ugyanoda megyünk nyaralni stb.

No, de vissza a kezdetekhez...

A ráhangolódás első lépése: talán az iskolakezdés a tanári nyári élménybeszámolóktól volt hangos. Itt mesélnek először a *Kalandok és Álmodások*ról.

Második lépés – gyors rákérés a Google keresőportálon az élménypedagógiára: jégtörő játékok, feldolgozó kör.

Harmadik lépés: egy kicsit ismerős, meg nem is – gondolom, jó lenne kipróbálni ezt a módszert.

Negyedik lépés: tizenkét órai autót választ el Bajától, a kezdéstől, négyen utazunk; három kezdő és egy már élménypedában jártos pedagógus. Beszédtema végig a megélt tapasztalat és a fantázia sejtései arról, hogy mi vár ránk.

Mindezt fölülmúlta a valóság: rengeteg új dolog, lehetőség a személyes határaink bővítésére.

A bizalomjátékokat megelőző napot azzal a tanulsággal zártam, hogy itt is, mint az életben mindenütt, nehezemre esik kiadni kezemből a kontrollt, és tanulságként megfogalmaztam magamnak, hogy legközelebb lazább leszek.

A munkám egyik terméke, hogy van bátorságom érezni és azután kideríteni, hogy mi miből táplálkozik, és azt hiszem, az élet egyik szépsége, hogy ez a *mit és miért érzek úgy, ahogy* egy folyamat. Mert minden újdonság érzelmeinkben is újat hoz akkor, ha nem félünk tőle.

Dióhéjban összefoglalva: az élménypedagógus arra törekszik, hogy a diákjait kivigye a megszokottból, felébressze az új iránti vágyát, a megismerést, vagyis a tanulást. Minden feladatteljesítés után azonban elhangzik egy pár kérdés: Mi történt? Mit éreztél? És hogyan csinálnád másképp, hogy még hatékonyabb legyél? Szükséges, hogy másképp csináld?

Milyen jó lenne feltenni néha magunknak ez utóbbi kérdést, főként olyankor, amikor már többször tapasztaljuk, hogy a megszokott működési mód nem szül eredményt.

Szoktuk hangoztatni mi szülők, hogy már ezerszer megmondtam, (megmondás, mint működési mód), de a gyerek most sem azt teszi, amit szeretnénk (nem született eredmény). Nos, jöhet magunk számára a kérdés: A következő alkalommal mit tehetnék másképp?

A képzés során lehetőségem volt egy régi-új dolog kipróbálására, azaz a mászásra.

Az élmény kívánta a folytatást, és amint lehetőségem adódott, elmentem egy kalandparkba.

Egy adott ponton hibáztam, és elég magasan kirepültem a levegő-

be, a biztonsági karabinerek fogtak vissza. Miután sikerült visszamásznom, ott a fák tetején, történt az, amit a Gestalt pszichológia „aha-élménynek” nevez.

Arra gondoltam, hogy a tragédiák életünkben pont olyan hirtelenséggel és váratlanul jönnek, mint nekem ez a kirepülés. De az, hogy biztonsági intézkedéseket tegyünk, rajtunk áll.

Lelki karabinereink lehetnek: erőforrásaink, melyeket mindig tisztán és frissen kell tartanunk, hitünk, barátságaink, megküzdési módjaink ... és hát, Olvasó, folytasd tovább!

Egy másik érdekes tanulsága kalandozásaimnak a következő: feladatként kaptuk, hogy a csoportunk tagjai át kell jussanak egy, egyik csúcsánál a levegőben rögzített kockán úgy, hogy ez nem mozdulhat meg, és minden út csak egyszer járható.

Nyilván a kocka magasabb oldalait is kellett használnunk, ahová csak fel-, illetve leemelni lehetett a társainkat. Egy ilyen emelés során valaki segítséget kért, és én ugrottam is, nem figyelve magamra, és a hátammal megmozdítottam a kockát. A játék meg leállt, mivel megszegttem a szabályt.

A történet egy kicsit másként megismétlődött a kalandparkban is. Amikor kilendültem, a csapatunk egyik tagja olyan gyorsan próbált megmenteni, hogy saját biztonságáról megfeledkezett, nem kapcsolta be a karabinereit. Őt a felügyelők állították le.

Ugye sokszor segítünk úgy, hogy igaziból magunkat szorítjuk háttérbe, vagy nem figyelünk magunkra eléggé?

Ilyenkor kellene egy képzelte felügyelő, aki leállít, vagy megkérdezi, hogy lehet-e ez másképp.

Akkreditált kiváló tehetségpont lett a János Zsigmond Unitárius Kollégium

Igazgyöngyök otthona

BUCUR TÜNDE

• A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács a János Zsigmond Unitárius Kollégiumot a felkért akkreditációs szakértők helyszíni konzultációja és értékelése alapján 2012 júliusában – az erdélyi iskolák közül elsőként – Akkreditált Kiváló Tehetségpontnak nyilvánította. Az egyre szélesebb körű, évtizedes tehetségazonosító és -gondozó tevékenységnek, a kitartó fejlesztő munkának és a kiváló eredményeknek köszönhetően az iskola 2010 óta a Magyar Génius hálózat Gyöngyhalászat néven regisztrált tehetségpontja. A regisztrációt követően a cél az akkreditáció megszerzése volt, amely felméri a tehetséggondozó munka minőségét, a szervezeti együttműködés kialakítását, a kapcsolatrendszer kiépítését, a szervezet eredményességét, a személyi feltételek meglétét.

Az igazgyöngy hosszú évek alatt alakul, képződik a kagyló belsejében felhasználva mindazt, amit a környezete felé sodor, saját testéből építi, és gyöngyházburokkal vonja be, értékessé teszi a legkisebb porszemét is. De a nem megfelelő körülmények hatására könnyen válik terméketlenné ez a lehetőség. Az igazgyöngy több mint egy évtizedes kialakulását követően csak a gyöngyhalász kemény munkája révén kerülhet a felszínre, hogy ott igazi csillogását, értékét megmutathassa. Ugyanígy kell a tehetség megmutatkozásához és kiteljesedéséhez is megfelelő támogató, ingergazdag környezet, ahol a gyermek abban fejlődhet, amiben tehetséges. A tehetség felelősség, olyan ajándék, amely kötelez, amely felfedezésre, majd hosszú évek fejlesztő, gazdagító munkájára és megmutatásra szólít fel. Az érték felismerése, igaz-

gyönggyé válásának segítése mindannyiunk kötelessége, ezt az örömteli feladatot vállalja magára a Gyöngyhalászat tehetségpont.

A tehetséges diákok felismerése mindig nagy felelősséggel jár, hiszen időnként komoly kihívást jelent felfedezni egy-egy személyiségjegy mögött azt a területet, amelyben a gyerek kiváló. Ezért a tehetségazonosítás többrebb, komplex és átfogó kritériumrendszer és módszertan szerint a szaktanár és az iskolapszichológus bevonásával történik. A tehetség speciális képességek, kiváló adottságok, kreativitás és megfelelő személyiségjegyek meglétét feltételezi, de ezek megléte még nem elegendő az eredményességhez, hosszas fejlesztő munka, célirányos tehetséggondozás, termékeny, serkentő környezet szükséges. Az Unitárius Kollégiumban a pedagógusok és a különböző szakterületek szakembereinek együttműködése révén I. osztálytól XII. osztályig öt területen folyik tehetségazonosítás, -gondozás, -tanácsadás és hálózati együttműködés: logikai-matematikai (matematika, fizika, kémia, informatika), természeti (földrajz, biológia), nyelvészeti (magyar, illetve idegen nyelv és irodalom), térbeli-vizuális (képzőművészet) és zenei téren. Ezen munka legnagyobb elismerése a diákok eredményei megyei, országos és nemzetközi szinten, a továbbtanulási mutatók, a későbbi szakmai, tudományos előmenetel, a közösen szervezett rendezvények, kiállítások és programok sikere (amilyen a minden évben hagyományosan sorra kerülő Körömöczi János Napok, Atlantisz harangoz szavalóverseny, Most szólj, rigó! szavalóverseny, Maratoni meseolvasás, biciklitúra).

Mindezen tevékenységek optimális lefolyása érdekében a Gyöngyhalászat tehetségpont több erdélyi és magyarországi tehetségponttal, egyetemi és közoktatási intézménnyel, tehetségsegítő szervezettel széleskörű együttműködési hálózatot épített ki.

Az akkreditációs folyamat során az intézményt tehetségügyi szakértők látogatták meg, személyes konzultáció alapján, a tehetségápoló tevékenység, az eredmények, a felszereltség megfigyelését, a pedagógusokkal és szakemberekkel folytatott beszélgetést, az együttműködés formáinak és sokrétűségének megállapítását követően értékelték a tehetségpontot, és akkreditációra javasolták. Ezen értékelés mentén született meg a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács döntése, amely kiváló minősítéssel akkreditált tehetségpontnak ismerte el az intézményt. Ez a cím feltételezi, hogy a jövőben az iskola a tehetséggondozó tevékenységét ugyanolyan magas színvonalon végzi, munkájának tökéletesítése érdekében törekszik az együttműködésre más tehetségpontokkal, oktatási vagy egyéb szakmai intézményekkel, tehetségnapok és egyéb rendezvények keretében teszi lehetővé a tehetség megmutatkozását. Az akkreditációt igazolandó az iskola elnyeri az Akkreditált Kiváló Tehetségpont dísztablát, amelyet ünnepélyes keretek között 2012 őszén nyújtanak át a tehetségpont képviselőinek. A több mint tízéves tevékenység olyan elismerése ez, amely megerősít munkánkban, fejlődésre, további gyöngyhalászatra serkent, hiszen a János Zsigmond Unitárius Kollégium nemcsak a múzsák és erények, de az igazgyöngyök otthona is.

Tanévkezdéskor néhai Jakab Dénes unitárius lelkészre emlékezve

Mozaikok gimnáziumi vallástanáromról

PÁLFFY TAMÁS SZABOLCS

• Olvasom a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium honlapján (www.berdemozes.ro) a tanévnyitó ünnepély-értesítést, és tizenéves emlékek eleve-
nednek meg. Ezek készítenek írásra, emlékezésre.

Tisztelettel és hálával gondolok egykori gimnáziumi vallásoktatómra, Jakab Dénes unitárius lelkészre, az Unitárius Lelkészek Szövetségének volt elnökére. Székelykeresztúron az újraindult felekezeti oktatás első „kísérleti” osztályának diákjaként 1993 őszétől 1997 nyaráig, négy éven át tudhattam tanáromnak azt a kedves szavú papot, aki sajnálatosan keveset élvezhette a nyugdíjas éveket. Közel tizenkilenc év távlatából most is látom, amint az ősi Alma Mater unitárius osztályában segítségét ajánlja fel a reggeli áhítatok megtartásához. „Próbáljatok meg egy rövid imádságot írni, és adjátok át a következő órán!” Tizennégy-tizenöt évesen többen is megpróbáltuk az „imáírást”, és örvendtünk, ha értékelte tinédzser istenképünket, szárnypróbáló gondolatainkat. Azokkal a diákokkal is meg tudta szerettetni a gimnáziumi vallásórákat, akik korábban kevésbé voltak érdekeltek a bibliaismeret, egyetemes- és unitárius egyháztörténet, hittan és etika területén. Ez utóbbi két tantárgy esetében figyelmünkbe ajánlotta dr. Rezi Elek unitárius teológiai tanár vonatkozó írásainak elolvasását. Felelés, írásbeli esetben jutalmazta az olvasottságot, hitvalló- és Istenes versek elmondásával plusz pontokat lehetett szerezni.

Vallástanári munkájára gondolva álmélgodom türelmességén, hisz tinédzserekként gyakran csaptunk zakotát, lármát, egyszerűen „megértük a pénzünket.” Egyik óra alkalmával éppen én „locsogtam száraz időben” (néhai Báró József esperes gyakran így szólta rá a káté órán rendetlenkedőkre). Kedvenc labdarúgómn néhány évvel azelőtt olaszthonban kergette a labdát, és tanárom a Római levél egyik helyére hivatko-

zott. Jelentkeztem, és megkérdeztem, hogy kivel játszott Róma és kik rúgták a gólokat? Tettem ezt közel harmincas létszámú osztályközösségben. Megérde-
meltem volna, hogy kiküldjön óráról, de nem tette: annál hatékonyabb módszerrel vezetett rá arra, hogy bölcsőbb dolog a tananyag átadása után humorizálni.

Néhai Édesanyám egy évig tanár kollegája volt az Unitárius Gimnáziumban. Emlékszem, hogy mindig érdeklődött: Tamásnak hogy telt a hétvége, részt vett-e az Istentiszteleten?

Az első székelykeresztúri unitárius osztályból négyen (egy lány és három fiú, Csáki Levente, Demeter Sándor Lóránd, Cserey Katalin és e sorok írója) felvételiztünk sikeresen 1997 szeptemberében a Protestáns Teológia Unitárius Fakultására. Fent volt ő is Kolozsváron, és tizennyolc éves fejjel úgy gondoltuk, hogy illik megköszönnünk Jakab Dénes tanárunknak a bizalmat, hisz egyházközségi lelkészeink mellett ő is szurkolt nekünk, ő is imádkozott értünk. Örvendett sikerünknek, szívesen elfogadta asztalközösségi meghívásunkat. Bátorító, biztató szavakkal búcsúzott el, és a Szentábrahámon való nyári szolgálati gyakorlatozást is felajánlotta.

Végül egy idézet abból a versből, amelyet ő ajánlott megtanulásra, és vallásórai füzetem tanúsága szerint magam is elmondtam: „Hogy ember lehettem akkor is, / mikor az emberek nem akartak emberek lenni, / hála legyen. // Hogy megtarthattam a hitet, / és megfuthattam a kicsik futását, / és futva futhatok az Érkező elé, / s tán nem kell a városba mennem / a lámpásomba olajért, / hála legyen! // Hogy tegnap azt mondhattam: úgy legyen! / és ma is kiálthatom: úgy legyen! / és holnap és holnapután és azután is / akarom énekelni: úgy legyen! – / hála legyen, Uram! / hála legyen!” (Sík Sándor: *Te Deum*)

Fergeteges bibliahét Szabédon

• Harmadik éve már, hogy minden nyáron történik egy kis csoda a gyerekek számára, történik valami, amit egész évben várnak. Ez a kis csoda nem más, mint a vakációs bibliahét. Kis falunk ebben az időszakban ébred rá arra, hogy

milyen nagy létszámú gyerek él falunkban, és mennyire szeretik idejüket együtt tölteni, tanulni, játszani, versengeni. A Vakációs Bibliahét folyamán a résztvevő gyerekek átlaglétszáma 75 volt, és öt különböző csapatot alkottak, melyeknek nevét ők választották. A csapatok nevei: Észpalánták, Zsenik, Keresztes lovagok, HaveRock és a Mé-

hecskék. Vegyes korosztály volt minden csapatban, 5 évestől 15 évesig mindenki jól érezte magát.

Az idei bibliahét augusztus 27–31. között zajlott, témája az isteni gondviselés volt. Minden napot imával kezdtünk, utána pedig Elizeus próféta életéből hallgathattunk egy-egy érdekes, kedves kis történetet (Az özvegyasszony

olaja, Naamán meggyógyítása, A súnémi asszony, Elizeus Dótánban, Elizeus csodái az éhínség idején). A történeteket a papbácsi mondta el a gyerekeknek, utána közösen megbeszélték azokat. A nap énektanulással folytatódott, majd a csoportok összemérték énekhangjukat. Minden csapat nagyon ügyesen énekelt. Énektanulás után a napi témával kapcsolatos kifestősöket osztottunk szét a gyerekeknek, melyből ismét versenyt faragtunk, úgynevezett „szépségversenyt”, a legszebb alkotások piros pontot kaptak. A szí-

nezés befejeztével elkezdődött a játék ideje: vetélkedők, csapat- és egyéni játékok résztvevői lehettek gyermekek. A nap végén mindig imával búcsúztunk.

Ahhoz, hogy hangulatosebb legyen a bibliahet, ifjúsági énekeket és könnyűzenét is énekeltünk gitár és harmonika kísérettel. A versengés hangulatát oldotta az egymásnak készített ajándék, amely egy könyvjelző volt, rajta egy bibliai idézettel.

A bibliahetet egy rendhagyó ifjúsági istentisztelet zárta, amelyet Bányai Attila marosvásárhelyi

harmadéves teológiai hallgató végzett. Az istentiszteleten az unitárius egyházi énekeskönyv énekei helyett a hét folyamán tanult daloktól zengett a templom.

Ez a kis csoda nem kapott volna szárnyra, ha nem lennének lelkes személyek, akik az egész rendezvényt felkarolták és támogatták: a lelkész házaspár.

A lelkes munka eredménye, hogy a gyermekek jövőre is visszavágynak a bibliai történetek világába, és lelkesen várják a következő Vakációs Bibliahetet.

SZEKERES RÉKA

Biciklitúra határok nélkül

POLACSEK PÉTER

• Kirabolnak, ellopják a bicikliteket, korrumpáltak a rendőrök, rosszak az utak, elgázolnak az autósok, megvernek az ukrán nacionalisták – körülbelül ezeket a válszokat kaptuk, mikor magyar emberektől kérdeztük, hogy mi a véleményük arról, hogy Ukrajna lesz a János Zsigmond Unitárius Kollégium VIII. biciklitúrájának a helyszíne és célja. A túrát 8. alkalommal szerveztük meg. Nemcsak biciklizésről, hanem csapatszellemről és összetartozásról is szólnak ezek a túrák, mert nekünk kell megteremtteni a szállást, a kaját, egyszóval mindent, ami egy ilyen túrához szükséges. Jártunk már a Duna-deltában, a Transalpinán és Moldvában is. Idén először léptük át az ország határát, és nem is akárhol, hanem éppen északon, Kárpátalja fele. Sokak szerint a Romániát környező országok közül erre a legveszélyesebb elindulni. De el kell mondjam, hogy nem raboltak ki, a túra után mindenkinek otthon pihen a biciklijé, a határőrökön kívül egyetlen hatósági alkalmazott sem állított meg, az utak bicikliknek tökéletesek, a sofőrök fegyelmettebbek, mint Romániában, nacionalistákat pedig mi nemigen találunk a Kárpát-medencének ebben a régiójában. Szóval a „civilizált Európai Unió” polgárainak előítéletei egyáltalán nem váltak be.

No de kezdjük az elejéről. Augusztus 23-án indultunk útnak a kollégium udvaráról. Persze a biciklitúra előkészületei már jóval előtte elkezdődtek, hiszen egy ilyen kaliberű expedíció felkészülést igényel. A szervezők feltérképezik az útvonalat, a biciklisek edzenek és szponzorok után futkosnak, majd a túra előtt pár nappal mindenki az udvarra költözik, és szortírozza a kaját, festi az utánfutót, szereli az autót, beszél a sajtóval és az érdeklődőkkel. Mindenkinek

megvan a saját szerepe, feladatköre. A hivatalos indulás időpontja pedig egy csütörtöki napra esett. 34-en indultunk útnak (megjegyezném, hogy ennyien is értünk haza), 28 biciklis, 5 sofőr és 1 videós. A túrán 12 újonc is részt vett. Ennyi bicikli mellé muszáj pár autó is, mivel forgalmas utakon is járunk, és nem mindig a legkellemesebb, ha egy teherautó elszáguld mellettünk. Az autók lelassítják a forgalmat, no meg a csomagokat is cipelik az utánfutókban.

Az idei túra hossza összesen 800 kilométerből állt, amit ha lebontunk 11 napra, nem is annyira hosszú táv. Mégis úgy jött ki a lépés, hogy első nap 120 kilométer várt ránk. Reggel 8-kor indultunk el Kolozsvárról, rendőri kísérettel a Szamosfalva utáni terelőútig. Rendkívül forgalmas volt Kolozsvár belvárosa ezen a napon. A várost elhagyva két csapatra szakadtunk. Nagyrészt így haladtunk a túra többi részében is: egy gyors és egy nyugodt csapat, mindkettőt két-két autó vette közre. Az ötödik autó pedig ide-oda járkált, mivel ez volt a videósunk lakosztálya. Sokszor még a csomagtartóba is bemászott, és onnan filmezte a társaságot egy jobb kameraállás érdekében. Az első 120 kilométer fárasztó volt, még akkor is, ha nagyobb hegyeket nem kellett megmászni a csapatnak. Désnél elhagytuk a forgalmas főutat, majd Bethlentől szinte teljesen teherautómentes úton haladtunk tovább. Az első táborhely Telcs község mellett, a Salva patak mentén volt. Az első esték mindig fontosak a túrán, mivel az újak meg kell tanulják a táborverés mozzanatait. Szerencsére volt kitől tanulni, és rövid idő alatt az összes sátor állt, és a vacsora is készült már. Mindenki talált magának egy olyan munkát, amelyben segíteni tudott. Az emberek fát hordtak, tüzet raktak, sátrakat

húztak, krumplit pucoltak. A túra folyamán egyszer sem volt gondunk ezzel, mindenki hamar megkapta a helyét, és ott segédkezett, ahol csak tudott.

A következő nap már a hegyekről is szólt. Telcs után rögtön egy pár kilométeres emelkedő várt ránk, majd hosszú ereszkedő az Iza-völgyéig. A nap többi részében az Iza patak mentén haladtunk. Útközben megálltunk Barcánfalván, és megcsodáltuk az egyedi, fából készült ortodox kolostorkomplexumot. A nap célja a Máramarossziget melletti Hosszúmező volt, de előtte egy kedves iskolatársunk családja látott vendéglőt Szigeten. Pompás vacsorát kaptunk, majd teli hassal megérkeztünk a hosszúmezői általános iskola udvarára. Itt a társaság nagy része a szabad ég alatt pihent meg éjszakára. A harmadik nap volt a túra első pihenőnapja. Persze csak részben pihenőnap, mert összesen körülbelül 20 kilométert bringáztunk. Bementünk Máramarosszigetre meglátogatni a börtönmúzeumot, majd az Ellie Wiesel emlékházat. A kommunizmus áldozatainak emlékét ápoló múzeum nagyon megrázó, de valós képet nyújt a korszakról. Megtekinthettünk egy olyan cellát, amely pontosan úgy volt berendezve, mint 50 évvel ezelőtt, a börtön működésének idején. Hihetetlen, hogy milyen embertelen körülmények közé voltak bezárva a foglyok. Egy vaságy, egy tányér és egy vécé. Ez volt a 2 négyzetméteres „szoba” teljes berendezése. A többi cella különböző témájú, a kommunista rendszerhez kötődő kiállításokat tartalmazott, a bejárati folyósón pedig az összes fogoly fényképe megtekinthető volt. A máramarosszigeti kiruccanás után meglátogattuk a szaploneai vicces temetőt, amely attól vicces, hogy a sírfeliratok egy-egy humoros történetet jelenítenek meg az illető életéről vagy egyes esetekben haláláról is.

A negyedik napon léptük át a határt Máramarosszigetenél. A lehető legjobban felkészültünk mindenre, ukrán és román feliratokat tettünk az ételesdobozokra, és egy egész aktatászkányi hivatalos okmányt szerkesztettünk a szülői beleegyezésekből és útlevelekből. A vámosság viszont meglepetésünkre nagyon kedvesek voltak. A román oldalon ráadásul a diplomata sávon kelhettünk át, de az ukránok sem zaklattak minket a csomagok miatt. Egy óra alatt átléptük a határt, és máris beleszagolhattunk az ukrán levegőbe. Az első kárpátaljai éjszakát Huszt városában töltöttük. Itt a helyi VIP nevezetű panzióban szálltunk meg. Szerencsére a tulajdonosok magyarok voltak, így tudtunk értekezni velük. Egyébként Kárpátaljának ezen a részén is kevert a népesség, a határ mellett románok, északabbra pedig magyarok és ruszinok is élnek. Ami igazán idegen volt viszont számunkra, az a cirill betűs írásmód. Néhány településnév ki volt írva ugyan magyarul, mint például Técső vagy Aknaszlatina, de a legtöbb ehhez hasonló volt: Міжгір'я (Ökörmező).

A hatodik nap már az ukránai Kárpátok fele vezetett. Felmásztunk a huszti várhoz, amelyet belepelt

már a gaz. A vár emlékét talán csak Kölcsey Ferenc *Huszt* című epigrammája tartja fenn, sajnos lassan feledésbe merül, mert egyre kevesebb magyar lakik a környéken. Ökörmező fele dimbes-dombos, de egyáltalán nem forgalmas utakon jutottunk el szálláshelyünkig. Ez volt a túra egyetlen esős napja.

A nyolcadik napon került sor a túra legtávolabbi pontjának megmászására, a Vereckei hágóra. Reggel korán indultunk, hiszen a pihenőnap miatt 130 kilométer állt előttünk. A hágóra egy gödrös földút vezet fel, nagyon kevesen használják, jóformán csak az emlékműhöz látogatók járnak erre. A vereckei emlékművet a kárpátaljai magyarok állították a rendszerváltás után, de az ukránok egy része még mindig nem törődött bele abba, hogy az ők földjükön a magyarok bejövetelét megörökítő emlékjel álljon. A nacionalisták évente felmennek a hágóra, és sárga-kékre festik a márványtömböt. A magyarok pedig minden alkalommal újra levakolják és lekaparják róla a festéket. Mi szerencsére eredeti állapotában láthattuk és csodálhattuk, viszont Munkácson kiderült, hogy aznap este, amikor ott jártunk, újra lefestették az emlékművet. A hágó után még egy hosszú út várt ránk Munkácsig. Meglátogattunk egy Árpád-vonal részeként fennmaradt bunkert is, amelyet a magyarok építettek a II. világháború idején az orosz támadás ellen, ahogy azt Sashától, a helyi idegenvezetőtől megtudtuk, aki csak ukránul és oroszul beszélt. Már a megérkezésénél nyelvi nehézségekbe ütköztünk. A katonai létesítmény be volt zárva, és egy telefonszám volt írva az ajtóra. Hát felhívtuk, de Sasha úr csak úgy értette meg, hogy mit akarunk, hogy megkocogtattuk az építmény vasajtáját, és akkor negyedóra várakozás után előkerült. Ez a bunker viszont több óra várakozást is megért volna. Óriási erőfeszítés lehetett egy ilyen rendszer kialakítása a föld alatt. Hideg és nedves levegő volt bent a teljesen védett, több kilométeres alagútrendszerben. Ezek után sor került az éjszakai bringázásra. Éjfél tájban pedig már a munkácsi magyar iskola tornatermében aludtunk. A következő nap pihenőről szólt, meglátogattuk a várat, ahol sor került a beavató szertartásra, majd sétáltunk egyet a város-

ban. A beavatás a lovaggá-ütés ceremóniáját utánozta: a munkácsi vár előtt, biciklipumpával a régiek biciklitúrásokká ütötték az újoncokat. Másnap pedig már hazafele kanyarodtunk. Ez volt az utolsó nap Ukrajnában. A beregszászi ebéd után Halminál léptünk át a határon. Sajnos, itt már nem volt olyan egyszerű az átkelés. Kiderült, hogy nem szabad biciklikkel átkelni a vámon, ezért feltettük a vontatóra az összes biciklit, a kiskorúak beültek az autókba, a többiek pedig a vámosok segítségével stoppoltak. Beültettek minket pár cukrot csempésző autóba, és több órai várakozás után sikerült csak átlépni a határt. Szálláshelyünk a határ után rögtön Túrterebeles nevű faluban volt, az iskola udvarán.

A túra utolsóelőtti napja hosszúnak ígérkezett, de csak 40 kilométert sikerült megtenni belőle. Lassan haladtunk a forgalom miatt, megnéztünk egy-két kastélyt is, és pihentünk egy nagyot Szinérváralján. Másnapra majdnem 150 kilométer maradt még, viszont úgy döntöttünk, hogy ennek csak felét tesszük meg biciklikkel, a többit autóval, mert a szülők már vártak minket az iskola udvarán. Nagyesküllön pihentünk egyet, megtartottuk a hagyományos utolsó bicajturás beszélgetést, amelyben mindenki elmondja azt, hogy mit jelentett számára részt venni, majd Kajántó felől begurultunk Kolozsvárra. Az iskolaudvaron tapsvihar fogadott minket. Az oklevelek átadása után megtámadtuk a szülők által készített süteményeket, majd mindenki hazament, és kipihente a túra fáradalmait.

Egy olyan túrát hagyunk magunk mögött, amely egyedinek számít, hisz nem sokan merészkednek Ukrajnába, még autókkal sem, nem hogy biciklistól. Épen és egészségesen értünk haza. Mindenki gazdagodott valamivel. Ez is egyfajta tanulás, de teljesen

mást nyújt, mint az iskolapad. Felkészít a különleges helyzetekre, arra, hogy mi magunk oldjuk meg a problémáinkat, és ha az először résztvevő 14 éves diák észreveszi, hogy ez az életben is egyre inkább így fog alakulni, akkor rájön, hogy mennyire fontos volt ezt a fajta tudást elsajátítani.

Végezetül: a 8. biciklitúra is a legjobban sikerült. A rengeteg készülődés és aggodás az ukrainai légkör miatt hiábavaló volt, hiszen kellemes meglepetésként ért mind a magyarok, mind az ukránok viszonyulása. Remek csapatmunka és szervezés áll az egésznek a hátterében. Ezek nélkül nem működhet semmi. Mindenki hozzájárult ahhoz, hogy ez működőképes legyen. Nem úgy történt, hogy egy-két ember megszervezte és kezében tartotta a túrát, hanem együtt, az egész csapat közbenjárásával egy olyan mechanizmus jött létre, amely zökkenőmentesen hódította meg Kárpátalját. Reméljük, hogy jövőre is ugyanilyen sikerrel járunk majd az Unitárius Kollégium 9. biciklitúráján.

Használatban a mészköi Balázs Ferenc Szeretetotthon

• A gyülekezeti élet működéséhez elsősorban emberekre és emberi igényre van szükség. Azonban mindezt nagyban elősegítheti vagy akadályozhatja az infrastruktúra megléte vagy hiánya. A mészköi gyülekezet tagjai az elmúlt évtizedben többször fontolgatták egy új közösségi épület megvalósításának ötletét. 2009-ben a gyülekezet vezetőségének javaslatára az év elei családlátogatás során a lelkész és a gondnok minden egyes családnál „közvélemény-kutatást” végzett. Az eredmény szerint a 98 egyházfenntartó közül kettő kivételével mindenki szükségesnek tartotta egy új közösségi ház építését, és vállalta is a kivitelezésben való részvételt. Ennek értelmében a közgyűlés elhatározta magát az építésre. A munkálatok 2011 nyarán kezdődtek. Év végéig sikerült felemelni a falakat és

befedni az épületet, azonban a folytatás anyagiak hiányában váratott magára.

A belső munkálatok kivitelezésére (villanyhálózat szerelése, vakolás, meszelés, ajtók és ablakok felszerelése, parkett, padló- és falicsempe vásárlása és lerakása, fürdőszoba építése, a fűtés megoldása) 2012 június–szeptemberében került sor. A 35 000 lej értékű munkálatokat és az anyag-, valamint eszközbeszerzést harmadrészből az ÉDEN 75 Egyesület a Székelyudvarhelyi Községi Alapítványnál megpályázott támogatásból finanszírozta. Ehhez járult a gyülekezet tagjai által több mint 4300 lej értékben végzett, 580 órányi önkéntes munka. A költségek fennmaradó részét a gyülekezet folyósította a helyi önkormányzattól, Balázs Enikőtől, a boise-i testvérgyülekezetektől kapott támogatásból, illetve a gyülekezet tagjaitól befolyt adományokból. Az épület első ízben való használatára az őszi hálaadás ünnepén került sor.

Az egyházi épületek karbantartásáról – 7

FURU ÁRPÁD

A lábazatok karbantartása – II.

Az előző írásunkban bemutattuk a lábazatok károsodásának leggyakrabban bekövetkező módozatait, és ismertettünk néhány olyan helytelenül alkalmazott módszert – cementes vakolás, faburkolatok alkalmazása, külső szigetelés –, amivel a lábazati károk megszüntetésének céljából a tulajdonosok tovább károsítják az ingatlant. Amint hangsúlyoztuk, a lábazati károk orvoslásának helyes módszerei mindig a károsodás kiváltó okának megszüntetését célozzák, azaz a mi esetünkben a templom környezetében és falaiban felgyűlő vízmennyiség csökkentésére, elvezetésére, szabad kipárolgásának biztosítására irányulnak.

A templom környezetében felgyűlő vízmennyiség csökkentésének módszerei

A templom alapjába és falaiba bejutó víz több forrásból származik. Legelsőre mindenki a csapadékvízre gondol. Érheti a falat csapóeső formájában, áztathatja elromlott csatorna közelében, de visszafolyhat a lábazatra a nem megfelelően kialakított, szintezett talajról is. A csapóeső ritka, és nem túl sok kárt okozó jelenség. **A csatornarendszer állapotáért viszont a tulajdonos sokat tehet, úgy, ahogy a templom vagy egyéb épület körüli talaj rendezése, a csatornákból kifolyó víz elvezetése, a tócsák keletkezésének megakadályozása is a tulajdonos feladata. Erről korábbi írásainkban már szóltunk.**

A lábazatokat érő víz második formája a **felszívódó talajvíz**. A talaj nedvességének fő forrása szintén a csapadékvíz, de számolnunk kell a kutakat is tápláló, föld alatti, lassan áramló erekről is, melyek a különböző geológiai rétegekben vagy ezek között mozognak. A talajvíz egy adott területen változó mennyiségű, de mozgása alapvetően ugyanolyan elvek szerint valósul meg. Vannak tehát nedvesebb és szárazabb területek. Fontos tudnivaló, hogy főleg városokban a nagy építkezések megváltoztatják a talajvíz áramlási útvonalát, ezért korábban szárazabb területek is nedvessé válhatnak, vagy fordítva. A talajvíz mennyisége nagyon függ a talajrétegek geológiai tulajdonságaitól, sóderes, homokos, kavicsos talajban a víz elszívárog, agyagos, iszapos rétegekben, ezek fölött összegyűl.

A falban felszívódó víz mennyiségét közvetve úgy is csökkenthetjük, ha biztosítjuk a **talajból való szabad kipárolgás** lehetőségét. Ezt a folyamatot akadályozhatja a fal mentén, kívül elhelyezett betonjárda,

vagy a helyiség belsejében levő párazáró padló. A cement vagy betonpadló teljesen párazáró, de még a fapadló is sokban gátolja a talajvíz kipárolgását. A fal külső felére a járda mindenképpen apróbb kövekből vagy kavicsból készüljön – ekkor a talajvíz könnyebben kipárolog. A templom belsejében a falak mentén javasolt 10–20 cm kavicsréteg elhelyezése, ez szintén lehetővé teszi a talajban felgyűlő nedvesség kipárolgását, így kevesebb fog a falba bejutni, és felszívódni. A pinceszinttel nem rendelkező, azaz a töltésen kialakított járószintű épületek (általában a templomok) esetén legideálisabb a kőlapokból, vagy téglából kialakított padló. Kerülni kell a cementes betonpadlók, járdák készítését, illetve fölösleges jól vízszigetelő padlót elhelyezni olyan helyiségben, ahol a falban nincs vízszintes vízszigetelés.

Páraáteresztő belső téglaburkolat, a fal mellett kialakított kavicsréteg (Sepsikilyén)

A talajvíz elvezetésére használt módszer a **drénezés**. Az épület körül, elsősorban a talajvíz áramlásának irányára merőlegesen az alapokkal azonos mélységű árkokat ásunk, ezekbe megfelelő rétegződéssel kavicsrétegeket helyeznek. Az árkok alját általában agyagrétegből képezik ki, erre kerül a dréncső, azaz egy lyukakkal ellátott, hajlékony PVC-cső. A dréncsőveket megfelelő lejtéssel, rendszerben helyezik el, a bennük összegyűlő vizet szabadeséssel vezetik el vagy a közművesített kanalizációs rendszerbe, vagy egy erre a célra kialakított gyűjtőaknába. **Fontos tudnivaló, hogy a drénrendszer megtervezése mérnöki feladat, a kivitelezés ellenőrzésénél úgyszintén nagyon fontos a szakember jelenléte, ugyanis a befektetés eredményét apró hibák is igen károsan befolyásolhatják.**

A két említett módszer együttes alkalmazása sokat javít a nedves falak helyzetén, a drénrendszert

fontos megtervezett vízszintes talajrendezéssel és megfelelően kiválasztott talajburkoló elemekkel teljessé tenni.

A falnedvesség szabad kipárolgásának biztosítása

A talajvíz elvezetésén, a talajba bejutó csapadékvíz mennyiségének csökkentésén túl a tulajdonos fontos feladata a falban felszívódó nedvesség szabad kipárolgásának biztosítása. Mint előző írásunkban körvonalaztuk, sajnos leggyakrabban az ellenkezője valósul meg, azaz a lábazat felületét párazáró rétegekkel burkolják: ilyen többek között a cementes vakolat, a függőleges szurkos szigetelés, a hőszigetelés, a mosható szintetikus festék vagy a faburkolat. A helyes megoldás az, amikor a lábazati vakolatot meszes habarccsal készítjük, azaz előállításához kizárólagosan meszet, lehetőleg a paszta formájú, oltott meszet és homokot használunk. A meszes vakolatnak ugyanis a pórusai közlekednek egymással, tehát nyitottak, így a vakolatréteg páraáteresztő lesz, azaz lehetővé teszi azt, hogy a falban felgyűlő nedvesség a falból kivándoroljon, és a nála szárazabb levegőrétegben elpárologjon.

A megfelelően elkészített meszes vakolatrétegnek a fal kiszáradását követően csak az alsó rétege lesz ún. aktív réteg, tehát a talajvíz kiáramlása itt fog megtörténni, ezt a réteget kell periódusonként javítani vagy újrameszelni. Ez az ún. áldozati réteg vagy kopó felület, melynek károsodása természetes folyamat. A nedves falról célszerű a régi vakolatréteget levérni, főleg, ha ez cementes összetételű, hagyni, hogy a fal kiszáradjon – ez sokszor évszaktól függően hónapokig eltarthat, majd ezt követően meszes habarccsal újravakolni. Figyelem: egy templom esetében a vakolat leverése csak engedéllyel történhet, hiszen előfordulhatnak falfestmények vagy egyéb díszítőelemek, amelyek eltűnése pótolhatatlan értékek elvesztését jelentené.

A száradás felgyorsítására alkalmazhatunk szárító vakolatot, mely a falban levő nedvességet nagyobb mennyiségben és gyorsabban szívja magába, valamint adja le. Tudnunk kell viszont, hogy a szárító vakolatot egy idő után le kell vernünk, helyette fel kell hordanunk a végleges meszes vakolatot. Figyelnünk kell a vakolat festésére is. Amennyiben szintetikus (mosható) festéket alkalmazunk, helytelenül járunk el, ugyanis ez szintén lezárja a pórusokat, legjobb a meszelés – vagy a mész alapú festékek alkalmazása.

Hangsúlyozzuk, hogy a fent leírt módszer azoknál az épületeknél alkalmazandó, ahol hiányzik az alap fölötti vízszintes szigetelés.

A meszes vakolatok rovására a mai kivitelezők általában felhozzák, hogy nem elég szilárd, nem elég

kemény, könnyebben reped. Keménysége valóban kisebb, de megjegyezzük, hogy előállításának módja, az adalékanyagok használata, valamint a felhordás technológiája sokat segít a vakolat minőségén. Sajnos a házgyári tapasztalatokon felnőtt, zsákos, előre előállított, cementes vakolatokhoz szokott mai mesterek egy részének nincs meg a megfelelő szakmai tudása, nem ismerik a mészvakolatok fortélyait, ezért próbáljunk megfelelő tudású, jól képzett vagy tapasztalattal rendelkező kőművest keresni.

Külső kőlapokból készített járda (Sepsiszentkirály)

A szerző felvételei

Drágább, de hatékonyabb megoldás a lábazatnak a már említett aktív felülete elé úgy kőburkolatot helyezni, hogy a kőburkolat és a fal között légrést képezzünk ki. A kérdéses felületen a falról leverjük a vakolatot, a fal elé, ettől mintegy 5 cm távolságra fémprofilból kialakított távolságtartó vázszerkezetre szereljük a kőlapokat. A függőleges kőlapokat vízszintes kő záróprofilal kapcsoljuk a fal vakolt részéhez. A légrés szellőztetését, azaz a pára eltávolítását a lábazat alsó és felső szintjén elhelyezett nyílásokkal biztosítjuk. Természetesen ezeket hálóval zárjuk, és megfelelő keretidomokkal tesszük esztétikailag is elfogadhatóvá, lehetőleg láthatatlanná. A módszer a fal külső és belső felületén is egyaránt alkalmazható, természetesen belső felületeken kő helyett egyéb anyagokat is használhatunk oly módon, hogy a szoba falait ki lehessen festeni. Hangsúlyozzuk, a módszer sikere csak megfelelően elkészített terv és kivitelezés mellett biztosított.

A tapasztalat azt mutatja, hogy az egyházi tulajdonban levő épületek jelentős részénél a fent említett hiányosságok, sajnos, a megoldásuk érdekében jó szándékkal elkövetett hibákkal együtt szinte sablonszerűen ismétlődnek.

Fontosnak tartjuk, hogy az egyházközségek vezetőisége és a lelkészek fontolják meg a leírtakat, és szakember konzultálásával alkalmazzák a megfelelő módszereket.

Tánctanulás testvértelepüléssel

Elfeledett lépések, ritmusok nyomában

KELEMEN KINCŐ

• Népzene, hangos gyerekzsivaj, táncoló léptek dobozása verte fel szeretett falum csendjét. A Homoródménem majdnem minden falujából érkeztek kíváncsi szemek, lángoló lelkek. Örömmel vettem bele magam ebbe a nyüzsgésbe, hisz nálunk ilyen ritkán történik. Belépve az oklándi kultúrotthonba a csodálkozástól tágra nyitottam a szemeimet. Több mint hatvan fő nyüzsgött a hatalmas teremben, kicsik és nagyok, helyiek és külföldiek. Ezeket az embereket egyetlen dolog hozta ide: a néptánc iránti szeretet.

Hihetetlen volt minden korosztályt együtt látni: 1–4. osztályosokat, akik azért tértek be ide, hogy megismerkedjenek a hagyományos táncsal, 5–8. osztályosokat, akik azért jöttek el, hogy együtt legyenek, hogy megértsék, mi a szép ebben az egészben, és felnőtteket, akik azért néztek be, hogy meglévő tudásukat frissítsék, bővítsék. Nagy öröm volt látni a szamoskéri fiatalokat, akik azért utaztak el ilyen messzire, hogy a mi táncainkat megtanulják, hogy a mi hagyományainkat megismerjék. Talán az egyetlen dolog, ami elszomorított, az a tény volt: Gitta és Robi Magyarországról kellett idejöjjen, hogy megtanítsák nekünk a mi táncainkat, amiket mi elfelejtettünk, pontosabban: elhanyagoltunk, mert manapság az már „ciki”, ha az ember néptáncot jár. A legtöbb velem egykorú diák úgy gondolja, az a szép, ha egy füstös helyiségben ugrál, a legújabb zenére, aminek nincs sem dallama, sem értelmes szövege, csupán gépzene, de mivel mostanság ez a „menő”, ezért úgy érzik, nekik is kötelességük ezt a táncot járni.

Kedves, velem egykorú fiatalok, úgy gondolom nincs is annál felemelőbb érzés, mint amikor az embert felkéri táncolni egy tánc házban, ahol együtt táncolhat azokkal az emberekkel, akiket szeret, ahol ismeri a táncrendet, ahol tudatosan oda kell figyelni a lépésekre, és nem elég, ha csupán ugrálunk, visítunk és ismeretlen zenére bulizunk. A néptánc az, ahol az ember lelke szárnyakat kap, ahol a lábai önmaguktól járják a rég elfeledett táncokat, ahol két test egyszerre mozdul, ahol a gondolatolvasás is felbukkan. Igen, a gondolatolvasás. Egy táncoló pár kitalálja egymás gondolatait, odafigyel a másikra, és mindig egyszerre mozdul. Tudom, nehéz feladat, sok munkát és kitartást igényel, de úgy gondolom, megéri. Engem a néptánc sok mindenre megtanított, de legelső sorban arra, hogy örüljek annak, amit kapok, ne bosszankodjam, ha netán ügyetlen fiú kér fel táncolni, megtanultam, hogy a legfontosabb az egészben a türelmesség és a kitartás. Ezek nélkül semmit sem ér az egész.

Egyik este megkérdeztem Gittát, hány éve táncol, és azt felelte: pontosan 17 éve. Leesett az állam, nem tudtam megszólalni. Gitta elnevette magát, és csak ennyit mondott: az első pár év fárasztó, kemény munka volt, de utána szenvedély lett belőle. Véleményem szerint ez az egyetlen szenvedély, ami nem káros. Ez alatt a négy nap alatt minden egyes résztvevő megízlelhette ezt a szenvedélyt, esélyt kapott arra, hogy döntsön. Lesznek, akik úgy döntenek, folytatni fogják ezt a táncot, de lesznek olyanok is, akik eldobják maguktól, mert őket nem fogta meg annyira. Még ha minden egyes gyerek úgy is döntene, hogy soha többet nem megy néptánc-táborba, akkor is hasznos volt ez a négy nap, és azért, mert ez alatt az idő alatt együtt voltunk napi 8 órát, megismertük egymást, barátságokat kötöttünk, amelyek a tábor végezetével is folytatódhatnak. És már ezért megérte ez az egész felfordulás.

És a tények röviden, amik írásra készítettek:

Helyszín: Oklánd, Művelődési Ház

Időpont: augusztus 27–31.

Esemény: Homoródméti Székely Tánc Tábor

Résztvevők: 60 fiatal (Homoródmás, Homoródkarácsonyfalva, Oklánd, Homoródszentpéter, Homoródszentpál, Recsenyéd és Szamoskér)

Végezetül pedig úgy illik, hogy köszönetet mondjunk mindenkinek, aki tett azért, hogy ez létrejöheszen. Köszönjük a szervezőknek: Teremi László szamoskéri polgármesternek, Boghács Gittának, Éder Robinak, Kelemen Évának és Sorbán Enikőnek, akik türelmesen oktattak minket, az oklándi Polgármesteri Hivatalnak a helyért, valamint az oklándi asszonyoknak, akik minden egyes nap hihetetlenül finom ebéddel láttak el minket. Az Isten áldja meg ezeket a szorgos embereket! Reméljük, jövőre is tesznek azért, hogy mi itt lehessünk együtt, és ne csak négy napot, hanem egész hetet!

Vasárnapi iskolás gyermektábor

Nagy Boglárka

• Augusztus 22., szerda. Végre eljött a várva várt nap! Reggel hangos gyerekzaj töltötte be Homoród-szentmárton központját. Mind arra vártak, hogy két napra „elszökjenek” itthonról, szülők nélkül, felhőtlenül szórakozhassanak. És megtörtént! Végre a sok „Légy jó! Fogadj szót!” után elindultunk, egyenesen az Ilona-völgyébe, a szabad ég alá.

Megérkeztünk, de még ki sem pakoltunk, és máris előkerült a labda, a focizás uralta a nagy teret. De az összerázós, vicces játékok sem maradhattak el, a Bibliaóra pedig még annyira sem. Olyan szép idő volt, hogy kinek lett volna kedve a házban maradni a Bibliaóra után, és kártyázni, vagy ehhez hasonló játékokat játszani? Ezért felkerekedtünk, hogy felfedezzük az Ilona-völgye összes szépségét és a Homoród vize legtisztább részeit. Amint elfáradva visszaérkeztünk, elhatároztuk, hogy most a lábunk helyett használjuk a kezünket és a fantáziánkat! Így történt, hogy kőfestés és mancsstébkép készítés után senki sem maradt a tábor területén, akin ne lett volna egy kis festékfolt. Késő délután röplabdáztunk, majd a papbácsi elvezetett minket a legendák országába. Ez volt az aznap esti mesénk.

És íme, elérkezett a második nap is. A napot Bibliaórával kezdtük, együtt imádkoztunk és énekeltünk. Majd a két csoportra osztott gyermekek kaptak egy nagyon különleges feladatot: a két csapat külön-külön ki kellett találjon magának egy nevet, és meg kellett tervezze, illetve el kellett készítsa a saját zászlóját! Itt mindenki elengedhette a fantáziáját, és fantasztikus alkotások keletkeztek. Egy kis ízelítőül elárulom a neveket: Szent-Bükk és ZsaMiRé Jó SzaKi! Délután megint nem maradt semmi szárazon, hisz mindenki megfestette a saját kis kincses ládáját. Na de elég volt

a sok festegetésből – mondták –, menjünk röplabdázni! Így hát elmentünk röplabdázni! Este táborúzzel és hangos nótaszóval ijesztettük el a ránk leselkedő vadakat és a fáradságot.

A tábor fénypontja minden nap a gyöngyosztás volt. Mindenki adott és mindenki kapott gyöngyöt egy társától, azért, mert valamit aznap jól csinált, kedves volt vele, vicces volt, vagy bármi másért, ami megerősítette bennük a jó tulajdonságaikat, és amitől jobb kedvre derültek, még akkor is, ha veszítettek a röplabdában. Mindannyian hűségesen gyűjtögették a gyöngyöket.

Jaj, ne! Elérkezett volna az utolsó nap? Máris indulni kell? A gyerekek most nagy robajjal nekiálltak az írásnak! Mindenki írt egy kis újságcikket a táborról, az élményeiről és érzéseiről. Aztán pakolás, és indulás hazafelé.

„Mért nem maradhatunk még? Ugye jövőbe legalább egy hétre jövünk? Ugye, pap bácsi?”

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Hogy az Egyház növekedjen

Bevett gyakorlat szerint püspöki megbízatással „küldetik ki” a lelkészjelölt olyan falusi egyházközségbe, ahol a megfogyatkozott lélekszám miatt már évek vagy éppen évtizedek óta nincs helyben lakó parókus lelkész.

A nyári legátus már első templomi szolgálatával elnyeri a hallgatóság tetszését. Kapnak az alkalmon a helyi unitárius közösséghez tartozó testvérek: jelentkeznek gyermekeiket kereszteltetni a nyári legátussal. „Kéréstéltessük meg a rajkókat, me’ a csávó csak augusztus végig lesz a faluba!”

Őszi Hálaadás ünnepe után kolozsvári asztalközösségben hangzik el a vallomás:

– Gondoljátok el, hogy mennyire nehezek voltak ezek a keresztelők... Az augusztus 20-i ünnepségen ilyeneket kellett mondjak az Úr asztala mellett: „Én téged Kalányos Pókember, vagy én téged Kalányos Rambó, Hatos Titanella és Hatos Pocahontas megkeresztellek az örökkévaló egy, igaz Isten nevében, és felveszlek az unitárius egyház tagjai közé, Jézus követésére.”

– Tudod mit, én Kalányos X-Faktort is megkeresztelném, hogy növekedjen az Egyház!

PÁLFFY TAMÁS SZABOLCS

SZERETETSZOLGÁLAT

Gondviselés együtt...

• A Magyar Unitárius Egyház történelmi jelentőségű, egyesülési zsinati ülése előtt már megkezdődött a Gondviselés Segélyszervezet határon átívelő munkája. A rászorultságot nem lehet dátumokhoz és határokhoz kötni; adni akkor kell, amikor szükség van rá, és kétszer ad, aki gyorsan ad.

A múlt év végén hirdette meg pályázati felhívását a Gondviselés Segélyszervezet úgy, hogy a láthatáron megvalósulni látszó egyházegyesülést is figyelembe véve a pályázási lehetőség kiterjedt az anyaországi egyházzrészeire is. Amúgy a Segélyszervezet – önálló jogi személyiséggel rendelkező – magyarországi „fiókszervezete” 2011 óta működik (budapesti székhellyel). Még azelőtt nagyon jó visszhangja volt, és elismerést aratott az a tény, hogy az „otthoni” Segélyszervezet több olyan akcióban vett részt az anyaország területén, amellyel felhívta a figyelmet áldásos tevékenységére.

A fent említett pályázaton részt vett a füzesgyarmati unitárius egyházközség is, amelynek lelkésze személyes adomány befizetésével kérte felvételét a segélyszervezet tagjai közé. Pályázatunk jelentős összeget

nyert azon rászorulóknak örömeire, akiket ebből támogatunk, és nem utolsósorban a gyülekezet örömeire is. A Békés Megyei Hírlap (több tízezres példányszámú napilap) is közölte a „jó hírt”, miszerint a pályázati pénzből négy többgyermekes családot és három rászoruló egyedülálló személyt segítettünk tüzelővásárlással, élelmiszervásárlással és gázdíj kifizetésével. A Segélyszervezettől elnyert 55 000 forint mellett a gyülekezet és a helyi önkormányzat ugyanakkora összeggel egészítette ki a segélyezési keretet. Kis gyülekezetünk különböző formákban évek óta támogatja a rászoruló tagjait, de ez mégis más volt: egy egyesülés előtt álló egyház segélyszervezetének határon átívelő önzetlen „gondviselése”!

Látni kellett volna a megsegített többgyermekes családok és egyedülállók meghatódását, amikor közösen elmentünk vásárolni, vagy, amikor a jármű udvarukra vitte a tűzifát. Hisszük, hogy az egyesült egyházban még gyakoribbak és hatékonyabbak lesznek a gondviselészerű segélyezés különböző megnyilvánulásai.

BALÁZSI LÁSZLÓ

Évnyitó az unitárius bölcsődében

• Szeptember 10-én kezdte meg a kolozsvári unitárius bölcsőde a megalakulása utáni harmadik tanévét. Idén mintegy harminc kisgyermeket fogad be ez az intézmény, amelyet 2010-ben hozott létre a kolozsvárbelvárosi unitárius egyházközség az Unitárius Óvoda segítségével, illetve a Gondviselés Segélyszervezet támogatásával.

Három évvel ezelőtt egyházközségünk visszakapta azt az épületét, amelyben korábban az unitárius elemi iskola működött, és benne olyan intézményt akartunk elindítani, amely égető közösségi problémát hivatott megoldani. Így már-már természetes volt a magyar bölcsőde létrehozása, ugyanis 2010-ig egyetlen ilyen intézmény sem működött a kincses városban.

Tudvalevő, hogy a nemzeti önazonosság-tudat kialakítását már kicsi korban el kell kezdeni, ezért nem mindegy, hogy gyermekeink milyen környezetben nőnek fel. Ezt a hiánypótló intézményt ugyanakkor olyannak képzeltük el, amely szakmailag a lehető legtöbbet nyújtja az odajáró gyermekeknek. Nem gyermekmegőrzőt, az átkos korszakot idéző, kórházi hangulatú intézményt akartunk megvalósítani, hanem olyant, ahol barátságos és családi légkörben a gyerekek jól érzik magukat, ahol szakképzett pedagógusok játszva oktatják és nevelik a rájuk bízott apróságokat.

Az elmúlt két tanév tapasztalata mutatja, hogy fáradozásunk nem volt hiábavaló. A szülők bizalommal hozzák gyerekeiket a „bölcsibe”, mert tudják, hogy ott a gyerekek biztonságban vannak, és tanulnak is. Az új tanévet imával kezdtük, a jó Isten áldását kérve a bölcsődébe járó gyermekek és családjuk életére, valamint a lelkes bölcsődei személyzet fáradozására.

RÁCZ NORBERT

NŐK VILÁGA

Az Unitárius Nők Országos Szövetsége és a Jakab Lajos Alapítvány augusztus 25-én közös megemlékezést szervezett abból az alkalomból, hogy ezelőtt 20 évvel Kiss Rozália egykori kénosi tiszteletes asszony Lókodban öregotthont alapított. Az ünnepségen részt vett Gyarmathy Catherine, a kezdeményezés egyik támogatója és védnöke, akinek beszédét az alábbiakban közöljük.

Kedves Barátaim!

• Emlékezni mindig élmény, főleg ilyen ünnepi napon. Emlékeim a múlt század 70-es és 80-as éveire visznek vissza. Újszékelyből indulva a Homoród mentén sokszor utaztunk Vargyas vagy Brassó felé. A táj újra és újra elvarázsolt. Akkor nem sejtettük, hogy valamikor itt komoly feladatunk lesz.

Arra is emlékszem hogy a „Drum în lucru” (Útjavítás) felirat nem feltétlenül azt jelentette, hogy javítják az utat, hanem hogy talán valamikor javításra kerül. És mindig azzal a félelemmel érkeztünk egy benzinkúthoz, hogy ne legyen kiírva: „Nu avem bezină” (Nincs üzemanyag).

Hála Istennek, ezek az évek már messze vannak, és amikor 1990-ben, a változás után újra visszakerültem Erdélybe, tele volt a szívem örömmel és reménnyel. Április volt, azon az éjszakán havazott, amikor Gyarmathy Tamással – férjem unokatestvérével – elindultunk a Homoród menti falvak felé. Első megállónk Kénosban volt. Kiss Domi bácsi és Rózsika néni melegen fogadtak. A beszélgetés folyamán Rózsika szóba hozta az idős generációnak a helyzetét, és azt, hogy szeretne egy öregotthont létrehozni. Rózsikának nem csak víziója volt, már tervezett is, egy alapítvány már létezett, egy épületre már gondolt is: a lókodi üresen álló papilakra. Két dolog világos volt: az öregekért sürgősen kellett valamit tenni, és hogy a terv megvalósuljon, pénzt is kellett hozzá.

Megígérttem Rózsikának, hogy Svájcban megpróbálok pénzügyi segítséget találni. Szerencsém volt, az első református gyülekezet, amelyhez fordultam, rögtön vállalta a segítséget. Máig hálás va-

gyok a gyülekezet presbitériumának és papjainak, hogy az ő segítségével megindult a munka.

De Rózsika nem csak az öregek-re gondolt, hanem a hátrányos helyzetű, árvaházi gyerekekre is. Így a Jakab Lajos Alapítvány mellett egy másik alapítvány is megkezdte működését Lókodon: a Lókodi Ifjúsági Alapítvány (LIA). A két alapítvány között jó kapcsolat jött létre. Herbert és Elke Flöckre, valamint Hendrik Bartelsra sok hálával gondolok, hiszen nemcsak tanácsokkal, hanem anyagi támogatással is segítettek az új ház felszerelésén.

Olyan jól emlékszem, amikor az utcai lámpák meggyúltak, olyan volt, mint egy csoda, mindenki kint volt és ünnepelt, ezt a LIA-nak köszönhette a falu. Közösen tettük le a vízvezetékét, a JLA a felső utcán, a LIA az alsó utcán. Ez is nagy fejlődést jelentett a falunak. Itt Susanne Kummert szeretném megemlíteni, aki az első új épületért sokat tett, és aki a mai napig szívesen jön vissza Lókodra. Sok más embernek hálát kell adni, mindenkit személyesen nem tudok felsorolni, de néhány nevet megemlítek. Hálával tartozunk elsősorban Kiss Rózsikának és a családtagjainak, akik sok szeretetet és energiát fektettek be, hogy az álom megvalósuljon, továbbá a Jakab Lajos Alapítvány alapító tagjainak, akik felismerték a feladat fontosságát, a Magyar Unitárius Egyháznak az állandó támogatásért, a különböző felekezetű lelkészeknek a lelki gondozásért, a Kuratórium egykori és mostani tagjainak, akik sok órát áldoztak és áldoznak a közös munkára, a könyvelőnek, a hatóságoknak Székelyudvarhelyen, Csíkszeredában és Bukarestben, az összes támogatónak, különösen a Svájci Johannita rendnek, a drá-

ga férjemnek, aki hajlandó volt a sok munka mellett a stafétabotot velem együtt továbbvinni, a kedves lányomnak, aki hajlandó volt a megüresedett kuratóriumi helyet betölteni, minden unitárius nőszövetségnek az évek alatt nyújtott segítségért, és ma különösen az UNOSZ tagjainak, akik a mai ünnepet megtervezték és támogatták, az összes cégnek amelyek azért dolgoztak, hogy az épületek lakhatóvá váljanak, a székelyudvarhelyi katolikus nőszövetségnek és a gyermekeknek az ünnepélyes órákért, a házi orvosunknak, aki nem csak orvos, de akinek a munkája az udvart és az előteret díszíti.

De legnagyobb hálámat az öregotthon személyzetének, annak minden tagjának szeretném kifejezni, akik a nem mindig örömteljes munkájukkal gondoskodnak arról, hogy az öregek emberi méltóságukat megőrizték. Van közöttük néhány, aki már több mint tizenöt éve itt dolgozik, jó a csapat, jó a hangulat – még akkor is, amikor súlyos problémákkal küszködnek.

Az elmúlt húsz év alatt sok ember hozzájárult ahhoz, hogy a vízióból öregotthon váljon – talán egy példa arra, hogy bizalom, akarat, együttműködés és kitartás kell ahhoz, hogy egy terv megvalósuljon. Húsz év alatt az otthon biztos helyet jelentett, nem csak az idős embereknek, hanem a személyzetnek is. Azzal a reménnyel szeretném befejezni, hogy mindezt továbbra is biztosítani lehet.

A templom szószéki bársonyte-rítőjén az áll: „Erős vár a mi Istenünk.” Igen, Isten adja nekünk az erőt és a bizodalmat, hogy tudjuk feladatainkat vállalni és véghezvinni.

GYARMATHY CATHERINE

IFJÚSÁGI OLDAL

Merítkezés a történelem vizében

BAROTHI BRIGITTA

• Jurta Expedíció – 2012. Valószínűleg sokan elgondolkoztok azon, hogy valójában mi ez az egész, miről is szólhat, mi az, amitől olyan szép és olyan jó, hogy írunk róla.

A megfajtásért nem kell messze menni, csupán Nagyajtáig, ott is az unitárius parókiáig, ott is a Nagyajtai Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (NaDFie) egylettermébe, ahol tizenöt egyletes, valamint Fekete Levente tiszteletes megadhatja a választ.

A Jurta Expedíció gondolata már 1996-ban megfogalmazódott Nagyajtán. Fekete Levente és Fekete Judit lelkész házaspár gondolták ki, hogy az akkortájt alakult NaDFie honismereti biciklitúrán vegyen részt, hogy megismerhesse szülőföldjének legértékesebb kincseit.

Nos, Kedves Olvasó, ez most sem történt másként, mert a NaDFie tizenöt lelkes tagja a tiszteletes úr kíséretében az idén is azért indult biciklitúrára, hogy felfedezze szülőföldjének szépségeit.

Augusztus 28-án, az indulás napján, felszerelve, felpakolva, zöld mellényesen, sisakosan, amolyan „jurtásan” a közös áldást kérő imádság után a Szent-Anna tó felé vettük az irányt, ahol a tó lágy és meleg vize fogadott bennünket.

Minden kezdet nehéz, szokták mondani. Ez nálunk is beigazolódott, ugyanis kaptatós, hegyes, szeles útvonalunk igazi kihívás volt. Mi azonban teljes odaadással haladtunk a cél felé. „Erdélyi Balatonunk”-nál két gyönyörű napot tölthettünk, kihasználva még egy kicsit a fürdés lehetőségét így nyár vége fele. Megismertük a legendát, éreztük a fenyőfák és a friss erdei levegő illatát, átéltük az éjjeli sátrazás veszélyeit. Megpihenve és üdén indulhattunk útnak Zabola felé. Bálványoson keresztül, Torján áthaladva Szentkatolnán álltunk meg, ahol tisztelegtünk dr. Szentkatolnai Bálint Gábor unitárius nyelvészünk szobra előtt, aki több mint 30 nyelvet ismert és 17 nyelvet beszélt. Hálsán gondoltunk a nagyajtai kötődésű Zathureczky Emíliára az iskola udvarán, hiszen ő alapította meg a Székely Nemzeti Múzeumot.

Zabola után Páván tapasztalhattuk az emberek jószívűségét, és csodálattal vettük tudomásul, hogy vannak még vendégszerető emberek, akik számára teljesen idegenek vagyunk, mégis befogadnak otthonukba.

Másnap Kovásznán, a református templom hívőseiben hálát adtunk Istennek, hogy elindulhattunk, és hogy ilyen kivételes és különleges túrában lehet részünk. Megnéztük a város szimbólumát, a fortyogó Pokolsárt, amely egyedülálló kénes-széndioxidos gáz-

kitörés, megkóstoltuk a finom borvizeket, „találkoztunk” Ignác Rózsa írónővel és Fábíán Ernő filozófus tanárral is.

Csomakőrösön hazánk legnagyobb nyelvtudósának, Kőrösi Csoma Sándornak emlékszobájába látogattunk el, ahol képzeletben mi is elkalandozhattunk Ázsiába, a magyar nép eredetének színhelyére. Ezt követően a zágoni Mikes Kelemen híres tölgyfáit szorongathattuk meg, majd utunk a Rétyi-tó partján ért véget. Utolsó esténket meséléssel, emlékek felidézéssel, majd egy megérdemelt, nyugodt pihenéssel zártuk.

A hazafele utazás napján, késő délutánig élveztük a tó langyos vizét, a nap meleg sugarait, majd szomorúan bár, de indulnunk kellett. Hazafele Czetz János, Gidófalva híres szülöttjének, a 48–49-es szabadságharc tábornokának, az Argentin Katonai Akadémia alapítójának emléktábláját néztük meg, majd a Vadas rázós útján térhettünk haza e mesés kirándulásról, hogy elfogyaszthassuk a szülők által elkészített páratlanul finom vacsorát.

Úgy érzem, mint „jurtás”, hogy amit itt leírtam, nem teljes válasz a kérdésre. Ahhoz hogy ez a válasz bárkiben is megfogalmazódjon, egy ilyen expedíción kell részt vennie, és elgondolkoznia azon, hogy ez talán szavakkal leírható-e.

Köszönjük az anyagi támogatást az ODFIE-nek, Zsombori Csaba magánszemélynek, valamint a NaDFie-nek, mert nélkülük nem vált volna ilyen szépé és meséssé ez a biciklitúra.

Legyen velünk az Isten, hogy jövőre újra útnak indulhassunk, és újabb rejtett kincseket fedezhessünk fel.

Csoportkép az Év fájánál, a köpeci színlél

III. ODFIE Ökológiai Napok

MATKA IMRE (DOKI)

„A Földet nem a nagyapáink hagyták ránk örökségül, hanem az unokáinktól kaptuk kölcsön!”

Az idén immáron harmadik alkalommal szervezte meg az országos egylet az ökológiai napokat, a már számunkra oly kedves és ismert kis faluban, a maros megyei Kisadorjában szeptember 14–16. között. Rendezvényünkön több mint 35 személy vett részt, az ország különböző régióiból, de volt olyan is, aki az ország határain kívülről érkezett kis közösségünkbe. Rendezvényünk fő célja, mint az elmúlt években is, az volt, hogy a digitális eszközök használatát csökkentve próbáljunk meg kissé közelebb kerülni a minket körülvevő természethez.

A kis csapat pénteken érkezett meg a helyszínre. A rövid ismerkedés után Tőkés Lehel előadását hallhattuk, amelyben a verespataki helyzetről számolt be nekünk. Az esti áhítat és a tábortűz melletti gitározás után lassan mindenki nyugovóra tért.

Szombat reggel, még a Nap meg sem mutatta első sugarait, de a kis csapatunk már talpon volt és készen állt a megmérettetésekre. A reggeli áhítat után nekivágtunk egy többkilométeres túrának, amely során

Vigyázunk a környezetünkre

körbe járhattuk az adorjánok csodálatos környékét. A megfáradt csapatot az otthonmaradt szakácsok ízletes gulyással várták. Miután mindenki teletömte hasát a finom ebéddel, egy újabb érdekes előadásnak lehettünk szem- és fültanúi. Ezúttal Farkas István beszélt nekünk a biológia csodálatos világáról, avagy mindenről, ami nincs meg a magyar wikipédián. Itt olyan növényekről és állatokról hallhattunk, amelyek körülöttünk élnek, és mégsem veszünk tudomást róluk. Az előadás és a rövid zápor után szemeteszsákokkal felfegyverkezve több csapatra oszlottunk, és

Kisadorján minden egyes utcájából felszedtük a szemetet. A szombati napra még egy utolsó előadás is belefért. Szabó Levente (Döme) a génmanipulált élelmiszerekről és ezek káros hatásáról beszélt nekünk. Megtudhattuk, hogy a génmanipulált élelmiszerek, habár be vannak tiltva az Európai Unió területén, mégis nagyon könnyen megtalálhatóak a romániai piacon is. Az estét tábortűzzel, kis szalonnasütéssel és gitárszóval zártuk.

Vasárnap már kissé nehezebb volt az ébredés. A déli órákban felvonultunk a helyi templomban, ahol közösen fohászkodtunk. A szószéki szolgálatot Lurtz Zsolt negyedéves teológiai hallgató végezte, mi pedig egy szavalattal és két énekkel köszöntük meg a jelenlevő kisadorjáni lakosoknak, hogy befogadtak minket, és ott tölthettünk el egy csodálatos hétvégét.

Ezúton is meg szeretnénk köszönni a kisadorjáni unitárius egyházközség tagjainak, hogy befogadtak minket, és adományokkal segítették rendezvényünket. Meg szeretnénk köszönni mindazoknak, akik anyagiakkal és lelkiekkel lehetővé tették a harmadik „ökonapok” megszervezését.

Jó érzés, hogy évről évre egyre többen veszünk részt ezen a rendezvényen, és egyre több embert érdekel az, ami minket körülvesz, a természet. Ebben a rohanó világban mindig megfelelünk az igazán fontos dolgokról. Néha-néha kicsit meg kell állni, és semmi jutalom nélkül olyan dolgokat tenni, amiből nem csak neked, hanem a téged körülölelő környezetnek és talán az egész világnak haszna származik. Biztos vagyok benne, hogy ezek az emberek most már másképp gondolkodnak a természetről, mivel közelről ismerik azt. Talán az egész világnak szüksége lenne arra, hogy részt vegyen az ökonapokon, s lehetséges, hogy így véget vehetnének ennek a fejtelten rombolásnak, amit művelünk.

A csapat

Változó részvét

Két barát beszélget:

– Képzeld, Kovácsnak az anyósát elütötte az autó!

– Szegény asszony!

– De túlélte a bal esetet!

– ...! (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. Versenyre készül a sportoló. 10. Nemi jelleg. 14. Hasra vágódó. 15. Magas emberek sportját művelő. 16. Paripa. 17. Kis lyukú rosta. 20. Zártkörű Részvény Társaság. 22. Fogoly. 23. Kuruc vezér volt. 25. Tokaji borfajta. **26. A vicc poénja.** 29. Érint. 30. Angol grófság. 33. Elbűvöl. 34. A sakkparti vége. 36. Házbérelő. 37. Az egyik szülő. 40. Némán hat! 41. Valamit követő. 44. Egyszerű kisfilm. 45. Mezőgazdasági eszköz. 46. Osztrák zeneszerző volt.

Függőleges: 1. Beleolvad, látszólag eltűnik valamiben. 2. Tömeget szét szélesztő. 3. Szobát belülről fehérre mázol. 4. Ráérősen falatozik. 5. Puskát használ. 6. Európa Kupa, röviden. 7. Portugália gyarmata volt. 8. Tarisznya. 9. Mezei növény. 10. Szigetlakó nép. 11. Székelyföldi település: Székely... 12. Illetve. 13. Nagy, tagbaszakadt. 18. Igeképző. 19. Egy vagy több lakóházból álló elszigetelt kis település. 21. Van ilyen rózsza is. 24. ... fair lady, musical. 27. Vendéglőben olvassák. 28. Ilyen városnak is nevezték Kézdivásárhelyt. 31. Eszes. 32. Összefüggő sejtek sora. 35. Tartó. 38. Ital, argóban. 39. Tromf. 42. Skálahang. 43. Gallium vegyjele. 44. Vár falai!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14					15							
16		17		18	19		20		21	22		
23						24			25			
26				27								28
29					30	31	32		33			
34		35		36				37	38	39	40	
41			42		43			44				
45						46						

Hasonlat

Két szomszédasszony beszélget:

– A te férjed, te Rozi, olyan, mint egy futball-labda!

– Miből gondold ezt, te Sári?

– Abból, hogy ...!

Vízszintes: 2. **A poén első része.**

14. Ráérősen elegyít.

15. Franciaországi folyó. 16. Román terepjáró. 17. Vicc-csattanó. 18. Zászlót lobogtat. 19. Orosz ételféleség. 21. Fokozat. 23. Kis kecske. 24. Semmittevés érzése. 26. Tartalmatlan elegy! 27. Kutya háza. 31. Hóhér. 33. Kerti növény. 35. Arra a helyre. 36. Arrafele! 38. Azon a helyen. 40. Testünket fedi. 41. Algéria fővárosa. 43. Tiszta jövedelem, tiszta súly. 44. Tamási keresztneve. 46. Becézett Olga.

Függőleges: 1. **A poén befejező része.** 3. Idegen női név, régi sláger szereplője, címe. 2. Kocsma része. 4. Halaszt. 5. Kábítószerrel élő. 6. Kis szürke rágcásló. 7. Zola hősnője. 8. Német tévécsatorna. 9. ... van belőle, unja a dolgot. 10. Színházi jelzőeszköz. 11. Radics ..., Megasztár-győztes. 12. Származik. 13. Polcot megtisztít. 20. Van ilyen szoknya is, krumpli is. 22. Meleg évszak. 25. Éjfél. 26. Toronyiránt. 28. Balkezes. 29. Csüng. 30. Juttat. 32. Férfinév. 34. Aki látta az eseményt. 37. Tetejére. 39. Jerry ellenfele. 40. Marionett. 42. Járom. 45. Francia arany. 47. 55, római számmal.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14								15				
16			17				18					
19		20			21	22		23				
24					25	26		27	28	29	30	
31			32	33				34		35		
36	37	38		39	40			41			42	
43					44		45		46	47		
L												

ISSN 1220-8418

Kiadja
a Magyar Unitárius Egyház
Kolozsvár
Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség:
Demeter Sándor Lóránd főszerkesztő
Bálint Róbert Zoltán szerkesztő

Munkatársak:
Asztalos Klára (Nők Világa)
Czire Alpár (fotó)
Gergely Noémi (ifjúsági oldal)
Szombatfalvi József (honlap)
Vass Károly (közösségi oldal)

Tördelés: **Virág Péter**
Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári
Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető:
kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc
tel.: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
a tárgyhoz előtti hónap 20-a.

Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését támogatta a

FORRAI TIBOR

Murádin Katalin – Murádin Jenő: A Székelykő alatt. Torockó és környéke a képzőművészetben

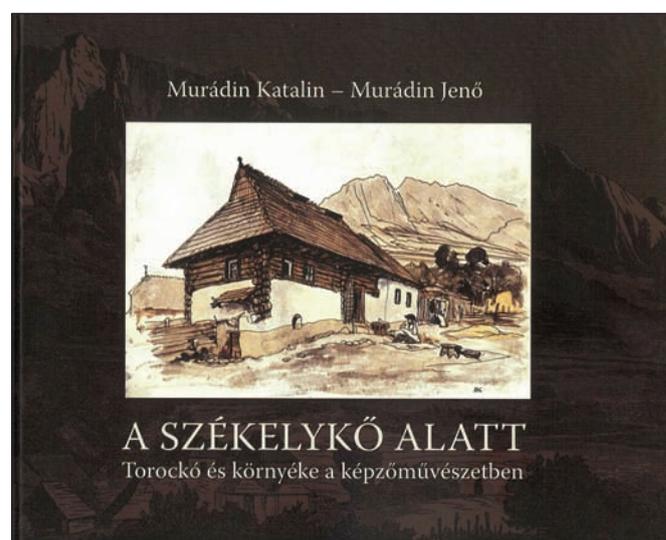
• A torockói táj festői szépsége, épített öröksége, néprajzi színessége – a természeti táj és az ember alkotta környezet megragadó kelleme – ihlető erővel hat az odalátogatóra; a kirándulót meggyönyörködteti, a művészt munkára ösztönzi. Az idők során számos képzőművész alkotásából visszaköszöntek a vidék jellegzetességei. Murádin Katalin és Murádin Jenő szerzőpáros kötete arra vállalkozik, hogy kétszáz évre visszamenőleg felkutassa és áttekintést adjon a torockói táj és ember, a kiemelkedő értékű épített környezet és népművészet ikonográfiájáról.

A kötet 6 fejezete közül a bevezető három útvonalon kalauzol, s akár nyugatról indulva, Kalotaszeg peremvölgyén át, akár Tordáról az Aranyos mentén, esetleg Nagyenyedről a Kőközön keresztül, a jelen és múlt tudnivalóit láttatja. A szerzőpáros az alkotók leírásain keresztül láttatja a tájat, s vezet a két falu, Torockó és Torockószentgyörgy irányában, ahol az előtáruló falukép látni- és tudnivalóiba vezet be.

A *Képtípusok, motívumok* fejezet a torockói képi ábrázolások tipológiáját mutatja be, melyeknek jellegzetességeit a völgy és a két település különlegességei adják. A természeti látvány rendkívülisége, a monumentális Székelykő, a kettős napfelkelte, a hegyek közé szorított szűk völgy képe határozzák meg a *tájképi* ábrázolásokat. A *falukép* ábrázolásainak témái a torockói klasszicista ízlésű polgári épületek, az unitárius templom, a néhány megmaradt 18. századi jobbágyház, a torockószentgyörgyi vár vagy a Rudnyánszky-kúria. A művészek felfigyeltek a díszes népviseletre és népművészeti alkotásokra is, a díszes szobabelsők, festett bútorok, tulipános ládák, varrottások és „füles” kemencék is megjelennek az alkotók munkáiban.

A következő fejezet időrendben mutatja be a vidékre látogató festőknek a vidékkel való találkozás által ihletett alkotásait. Franz von Jaschke bécsi festő és rajzoló 1810-ben készült festményeit, Barabás Miklós 1830-as évekbeli litográfiáit, illetve Szathmári Pap

Károly a késő romantika módszereinek használatával létrejött képi ábrázolásait mutatja be. A 19. század második felétől a nagyenyedi Maszák Hugó könyomataival és fametszeteivel örököltette meg a tájat és a népeletképeket. Megemlíti Barabás Henriette, Kőváry Endre, Marselek Endre és Bruck Lajos alkotásait.

A könyv külön fejezetet szentel a vidéket bemutató kötetekben megjelenő képi-művészeti ábrázolásoknak. Míg az utolsó előtti fejezet a két világháború közötti festőutak eredményeit összegzi, az utolsó fejezet a közelmúlt és jelen alkotóit és műveiket mutatja be, olyan képzőművészek alkotásait sorakoztatva fel, mint Vernes András, Gy. Szabó Béla, Cs. Erdős Tibor.

A kötetben a szöveg mellett 30 darab kő-, fa- vagy linóleummetszet, ceruza- vagy tusrajz található. A kiadvány esztétikai értékét 28 akvarell, színezett rézkarc, olajfestmény, pasztell és vegyes technikával készült alkotás színes reprodukciója is növeli.

Az ízlésesen kivitelezett kötet 2012-ben jelent meg Kolozsváron az EXIT Kiadónál.

BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

Balázsi László lelkész, püspöki helynök (Füzesgyarmat – Magyarország), **Barothi Brigitta** diák (Nagyajta), **Bodolai Gyöngyi** újságíró (Marosvásárhely), **Bucur Tünde** magyartanár, JZSUK (Kolozsvár), **Dimény József** lelkész (Alsófelsőszentmihály), **Furu Árpád** műemlékvédelmi szakmérnök (Kolozsvár), **Gyarmathy Catherine** (Zürich – Svájc), **Kelemen Kincső** diák (Oklánd), **Matka Imre (Doki)** egyetemista (Kolozsvár), **Nagy Boglárka** diák (Homoródszentmárton), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész, **Polacsek Péter** egyetemista (Kolozsvár), **Rácz Mária** lelkész (Kolozsvár), **Rácz Norbert** lelkész, a Gondviselés Segélyszervezet elnökségi tagja (Kolozsvár), **Simó Melinda** pszichológus (Homoródjánosfalva), **Soós Annamária** tanítónő (Brassó), **Székely Kinga Réka** lelkész, ULOSZ-elnök (Homoródszentpéter), **Szekeres Réka** egyetemista (Szabéd)